



Opiskelumotivaation edistäminen hius- ja kauneudenhoitoalan opinnoissa

Tiihonen Veera

2020 Laurea



Laurea-ammattikorkeakoulu

Opiskelumotivaation edistäminen hius- ja kauneudenhoitoalan opinnoissa

Veera Tiihonen
Kauneudenhoitoalan koulutus
Opinnäytetyö
Marraskuu, 2020

Veera, Tiihonen

Opiskelumotivaation edistäminen hius- ja kauneusalan opinnoissa

Vuosi 2020 Sivumäärä 45

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, mikä vaikuttaa hius- ja kauneusalan opiskelijoiden opiskelumotivaatioon ja kuinka opettajat voivat edistää sitä. Opinnäytetyö on toteutettu yhteistyössä Stadin ammatti- ja aikuisopiston kanssa ja tutkimuskohteena olivat ammattiopiston opiskelijat. Opiskelumotivaation tärkeys tulee korostumaan oppivelvollisuuden laajentumisen myötä, jolloin toisen asteen koulutus tulee nuorille pakolliseksi.

Teoreettisessa viitekehyksessä käsitellään opetusta, oppimista ja opiskelumotivaatiota sekä tarkastellaan opettajan, opiskelijan ja työpaikkaohjaajan vaikutusmahdollisuuksia opiskelumotivaatioon. Osana opinnäytetyötä on toteutettu kvantitatiivinen tutkimus, joka toteutettiin opiskelijoille jaetun kyselylomakkeen muodossa.

Tutkimustuloksien perusteella todettiin, että keskeisimmät motivaatioon positiivisesti vaikuttavat tekijät olivat vuorovaikutuksen laatu ja opintojen mielekkyys. Opettajan ja opiskelijan välisellä vuorovaikutuksella oli suuri vaikutus motivaatioon. Kuunteleva ja kannustava opettaja koettiin opiskelumotivaation edistämisen kannalta tärkeäksi. Vuorovaikutuksen lisäksi mielekkyyden kokeminen opinnoissa oli tärkeää, jota pystyttiin vahvistamaan esimerkiksi itseohjautuvuuden tukemisella sekä käytännön tehtävillä. Opettajat ja työpaikkaohjaajat voivat edistää opiskelijoiden motivaatiota ottamalla huomioon tutkimuksessa ilmi tulleet opiskelumotivaatiota edistävät tekijät. Esimerkiksi varaamalla enemmän aikaa opettajan ja opiskelijoiden välisille kohtaamisille pystyttäisiin parantamaan vuorovaikutusta ja näin ollen myös opiskelumotivaatiota.

Asiasanat: motivaatio, opiskelumotivaatio, ammatillinen koulutus

The aim of this Bachelor's thesis was to examine what affects the study motivation of the hairdressing and beauty care students and how teachers can promote it. The thesis was implemented in cooperation with Stadin ammattiopisto vocational college and the research subjects were the students of the college. The importance of study motivation will be emphasized when the compulsory education expands and the upper secondary education becomes mandatory.

The theoretical framework discussed teaching, learning and study motivation but also, teachers', students' and workplace supervisors' possibilities to influence the study motivation. As part of the thesis a quantitative study was conducted with a questionnaire form.

The results showed that the most important factors in study motivation were the quality of interaction and meaningfulness of the studies. The interaction between the student and the teacher has a large impact on the motivation. A teacher who listens and encourages, can be seen important in terms of promoting motivation. Besides interaction, experiencing meaningfulness in the studies was important and this could be established with practical tasks and supporting students' self-direction. Teachers and workplace supervisors could promote students' study motivation by taking into account the motivational factors identified in this study. For example, by reserving more time for meetings with the students so that the interaction could be improved, thus promoting the study motivation.

Keywords: motivation, study motivation, vocational education

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Yhteistyökumppani.....	7
3	Ammatillinen koulutus.....	7
3.1	Ammatillisen koulutuksen reformi.....	8
3.2	Hius- ja kauneudenhoitoalan perustutkinto.....	9
4	Opetus ja oppiminen.....	9
4.1	Opetus.....	10
4.2	Oppiminen.....	11
5	Motivaatio.....	12
5.1	Sisäinen ja ulkoinen motivaatio.....	13
5.2	Oppimismotivaatioteoriat.....	13
6	Eri toimijoiden roolit.....	16
6.1	Opiskelija.....	16
6.2	Opettaja.....	17
6.3	Työelämän edustaja.....	18
7	Tutkimus.....	20
7.1	Määrällinen tutkimus.....	20
7.2	Tutkimusongelma.....	21
7.3	Toteutus.....	21
8	Tutkimustulokset.....	22
8.1	Määrälliset kysymykset.....	23
8.2	Mikä motivoi opiskelemaan?.....	32
8.3	Miten opettaja voi auttaa opiskelijoita opiskelumotivaation edistämässä?.....	33
9	Johtopäätökset.....	34
9.1	Kehitysehdotukset.....	35
10	Pohdinta.....	36
	Lähteet.....	38
	Kuviot.....	40
	Liitteet.....	41

1 Johdanto

Työelämä vaatii jatkuvasti uudenlaista osaamista. Tämän johdosta vuonna 2018 tuli voimaan ammatillisen koulutuksen reformi, joka toi paljon uudistuksia ammatilliseen koulutukseen. Työpaikoilla tapahtuva oppiminen on nykyään lisääntynyt ja opintopolut luodaan jokaiselle opiskelijalle yksilöllisesti. Reformin myötä ammatilliset opettajat on veloitettu tekemään yhteistyötä oman alueensa työelämän kanssa. Ammatillinen koulutus on muuttunut osaamisperusteisemmaksi kuin ennen ja ammatinopettajien lisäksi opiskelijoiden oppimisesta vastaavat pitkälti työelämän edustajat.

Työelämän rooli ammatillisen osaamisen rakentamisessa on kasvanut. Ammatillisen tutkinnon suorittaminen sisältää paljon oppimista koulutussopimuspaikoilla. Tämä vaatii opiskelijoilta aitoa kiinnostusta työelämää kohtaan, sillä koulutussopimuksella oppiminen vastaa käytännössä työelämässä toimimista. Enää ei olla tutussa kouluympäristössä opiskelukavereiden keskellä, minkä takia on löydettävä aitoa motivaatiota opiskeltavaa alaa kohtaan.

Opettaja vastaa opiskelijoiden oppimisesta vähemmän kuin ennen, minkä takia opiskelijoilta odotetaan yhä enemmän itseohjautuvuutta ja opiskelumotivaatiota. Opiskelijoiden tulee olla vastuussa omien opintojensa rakentamisesta sekä osaamisestaan. Jokaisen opiskelijan tulee oppia vastuun ottamista sekä oman osaamisensa arviointia. Mitä itseohjautuneempaa opiskelu on, sitä enemmän opiskelumotivaatiota opiskelussa vaaditaan. Opiskelija, jonka motivaatio opiskeluun on heikko, voi kokea ammatillisen tutkinnon suorittamisen erittäin haastavaksi tai jopa mahdottomaksi.

Uudistuneessa ammatillisessa koulutuksessa on ammatillisen ammattitaidon saavuttamisesta vastuussa opettajan lisäksi työelämän edustaja sekä itse opiskelija, joiden pitäisi kaikkien tukea yhdessä opiskelijan ammatillista kasvua. Haasteena on, kuinka saadaan opiskelumotivaatio säilymään, vaikka opetus ei tapahdu pelkästään fyysisesti koululla ja motivaatiota pitää löytää itsestään. Oppiminen ja motivointi on yhä enemmän yksilöiden eli opiskelijoiden itsensä vastuulla.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, mikä opiskelumotivaatioon vaikuttaa ja kuinka sitä saadaan edistettyä. Opinnäytetyössä on haluttu keskittyä etsimään opettajille keinoja motivaation edistämiseksi, mutta tutkimustuloksista on hyötyä myös työelämän edustajille. Opinnäytetyö on toteutettu yhteistyössä Stadin ammatti- ja aikuisopiston kanssa. Tavoitteena on, että yhteistyökumppani pystyy kehittämään opetuksen laatua tutkimustulosten pohjalta. Opinnäytetyön aihe on ajankohtainen, sillä oppivelvollisuus tulee laajenemaan toiselle asteelle vuonna 2021. Tämän johdosta toisen asteen koulutuksen suorittaminen tulee pakolliseksi, kun tähän mennessä toisen asteen koulutukseen ei ole ollut pakko hakea. Opiskelumotivaatiota tutkitaan määrällisen tutkimuksen keinoin Stadin ammatti- ja aikuisopiston hius- ja kauneudenhoitoalan opiskelijoiden keskuudessa syksyllä 2020.

2 Yhteistyökumppani

Opinnäytetyö on tehty yhteistyössä Stadin ammatti- ja aikuisopiston kanssa. Ammattiopisto on Suomen suurin ja se toimii 15 eri toimipaikassa Helsingin kaupungin alueella. Stadin ammatti- ja aikuisopisto järjestää ammatillisen peruskoulutuksen lisäksi ammatillista täydennyskoulutusta, oppisopimuskoulutusta ja nivelvaiheen koulutusta. Opiskelijoita ammattiopistolla on noin 17 000, jonka lisäksi henkilöstöä on noin 1000. Koulutuksenjärjestäjänä toimi Helsingin kaupunki. (Helsingin kaupunki 2020.)

Stadin ammatti- ja aikuisopiston 15:sta eri toimipaikasta hius- ja kauneudenhoitoalan opetus tapahtuu Savonkadun toimipisteessä Pasilassa ja Meritalon toimipisteessä Merihaassa. Molemmissa toimipisteissä on opetuksen lisäksi tarjolla hius- ja kauneudenhoitoalan palveluita opiskelijatyönä. Savonkadun toimipisteessä toimii oppilaitoksen parturi-kampaamo, jossa opiskelijat tekevät parturi-kampaamopalveluita opiskelijatyönä opettajien ohjeistuksella. Merihaassa puolestaan opiskelijat tekevät sekä parturi-kampaamopalveluita, että kosmetologipalveluita. (Stadin ammattiopisto.)

3 Ammatillinen koulutus

Ammatillisiin tutkintoihin lukeutuvat ammatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot sekä erikoisammattitutkinnot. Näiden lisäksi järjestetään myös tutkintoon johtamatonta koulutusta, jonka tarkoituksena on olla valmentavaa koulutusta ammatillista koulutusta varten. (Opintopolku 2020.)

Ammatillisen koulutuksen tavoitteeksi voi helposti mieltää vain ammatillisen osaamisen saavuttamisen. Koulutuksen tarkoituksena on kuitenkin myös alalle vaadittavien perustaitojen oppimisen lisäksi se, että opiskelijoita tuetaan kasvamaan sivistyneiksi ihmisiksi, jotka osaavat toimia yhteiskunnan jäseninä. Ammatillisen koulutuksen tavoitteena on vastata työelämän muuttuviin tarpeisiin, mikä edellyttää myös jatkuvan oppimisen tukemista. Lisäksi ammatillisen tutkinnon suoritettua voivat opiskelijat hakeutua jatkamaan opintojaan korkeakoulussa. (Opetushallitus 2020.)

Opetushallitus päättää ammatillisten tutkintojen perusteista yhteistyössä työ- ja elinkeinoelämän, koulutuksen järjestäjien ja muiden sidosryhmien kanssa. Nämä perusteet ohjaavat koko koulutuksen järjestämistä. Perusteet määräävät tutkinnolle ammattitaitovaatimukset, osaamistavoitteet sekä osaamisen arvioinnin. Näiden pohjalta ohjautuu myös opiskelijoiden henkilökohtaisen opintopolun suunnittelu ja toteutus. (Opetushallitus 2020.)

3.1 Ammatillisen koulutuksen reformi

Ammatillisen koulutuksen reformi eli suunnitelmallinen uudistus hyväksyttiin eduskunnassa 30.6.2017 (Laki ammatillisesta koulutuksesta 2017/531 § 2). Tätä varten ammatillista koulutusta koskevaa lainsäädäntöä muutettiin ja ammatillinen koulutus uudistui 1.1.2018 reformin tultua voimaan. Laki ammatillisesta koulutuksesta (2017/531 § 2) kohottaa sekä ylläpitää yhteiskuntamme ammatillista osaamista vastaa työ- ja elinkeinoelämän osaamistarpeisiin ja kehittää niitä sekä edistää työllisyyttä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön (2020) mukaan ammatillinen koulutus uudistettiin asiakaslähtöiseksi ja osaamisperusteiseksi kokonaisuudeksi. Käytännössä työpaikalla tapahtuva oppiminen lisääntyi, mikä lisäsi samalla yksilöllisiä opintopolkuja. Samalla uudistettiin koko ammatillisen koulutuksen rahoitus, ohjaus, toimintaprosessit sekä tutkintojärjestelmä. Ministeriön mukaan tämä uudistus oli välttämätön, sillä tulevaisuuden työelämä vaatii uudenlaista osaamista. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020.)



Kuvio 1: Ammatillisen koulutuksen reformi (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020)

Reformin myötä lainsäädäntö velvoittaa ammatilliset oppilaitokset tekemään yhteistyötä oman alueensa työ- ja elinkeinoelämän kanssa. Koulutuksen suunnittelussa, järjestämisessä ja arvioinnissa sekä osaamistarpeita ennakoitaessa tulisi tämä ottaa huomioon. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019, 13-14.) Lisäksi tavoitteena on nostaa osaamis- ja koulutustasoa niin, että yhä useampi nuorista aikuisista suorittaisi korkeakoulututkinnon. Tämän saavuttamiseksi tavoitteena on lisätä ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulujen yhteistyötä. Ammatillisen koulutuksen odotetaan antavan opiskelijoille riittävät korkeakouluvalmiudet. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019, 9-10.)

Uudistuksesta alkaen koulutuksen tärkeimmäksi tavoitteeksi tuli tuottaa yksilöllistä ammatillista osaamista, joka vastaa opiskelijoiden sekä työelämän tarpeisiin. Käytännössä tämä tarkoittaa yksilöllisiä tavoitteista, lähtökohdista ja elämäntilanteista rakennettuja opintopolkuja, jotka tukevat tavoitteellista opiskelua ammattiosaamisen hankkimiseksi. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019, 14.)

3.2 Hius- ja kauneudenhoitoalan perustutkinto

Opetushallitus määrittelee hius- ja kauneudenhoitoalan perustutkinnon osaamisen seuraavalla tavalla: ”Hius- ja kauneudenhoitoalan perustutkinnon suorittaneilla on ammattitaito palvella asiakkaita sekä myydä hius- ja kauneudenhoitoalan tuotteita ja palveluja.” (Opetushallitus 2020). Stadin ammatti- ja aikuisopiston (2020) mukaan hiusalan tutkinnon suorittaneet ovat hiusten käsittelyn sekä tyyliuunnittelun asiantuntijoita. Työnkuvaksi he määrittelevät asiakkaiden palvelun sekä ohjaamisen, ja kuten Opetushallitus, myös Stadin ammattiopisto mainitsee tutkinnon osaamisalueisiin tuotteiden sekä palveluiden myynnin. (Opetushallitus & Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020.)

Ydinosaaminen on kaikilla hius- ja kauneudenhoitoalan perustutkinnoilla sama, mutta perusosaamisen lisäksi tutkinnon myötä saavutetaan erikoistuneempaa osaamista osaamisalan mukaan. Tässä opinnäytetyössä on tutkittu nimenomaan hiusalan opiskelijoita. Opetushallituksen (2020) mukaan kampaajan tutkinnon läpäiseminen edellyttää, että on taito tehdä asiakkaille hiustenleikkauksia sekä kampauksia erilaisilla tekniikoilla. Työllistymisen kannalta on kuitenkin suositeltavaa valita myös kihara- ja värikäsittelyt valinnaisista opinnoista. Opetushallitus (2020) täsmentää, että mikäli haluaa saada pätevyyden toimia myös parturina, on osattava lisäksi partakäsittelyt. Tutkinnon suorittamisen jälkeen kampaajat ja parturit useimmiten työllistyvät parturi-kampaamoihin joko yrittäjinä tai työntekijöinä. He voivat kuitenkin hakeutua töihin myös tuotemyynti- ja koulutustehtäviin maahantuojille tai tavarataloille. (Opetushallitus 2020.)

4 Opetus ja oppiminen

Engeströmin mukaan (2007, 9) sosialisatioksi kutsutaan ihmisten kehittymistä ammatinharjoittajana ja yhteiskunnan jäsenenä. Tämä voi olla ohjaamatonta ja spontaania, mutta myös tavoitteisiin perustuvaa ja tietoista, jolloin sitä kutsutaan kasvatukseksi. Kyseisellä kasvatus termillä tarkoitetaan yleensä nimenomaan kaikkea ihmisen persoonallisuuden muovaamista, johon kuuluu esimerkiksi arvojen ja asenteiden sekä näkemysten kehittäminen. Engeström (2007,9) kertoo myös koulutuksen olevan kasvatusta, joka on julkisesti organisoitua ja tapahtuu yhteiskunnallisen laitoksen antamana. Se on kasvatusta, jonka päämääränä on tuottaa työvoimaa yhteiskunnan erilaisille toimialoille. (Engeström 2007, 9.)

Engeströmin tavoin Jyrhämä, Hellström, Uusikylä ja Kansanen (2016,164) kertovat opetuksen olevan inhimillistä vuorovaikutusta sekä kasvatusta, joka vaikuttaa koko ihmiseen. He myös kertovat, että opetuksen keskeisen päämäärän voidaan nähdä olevan opiskelijoiden itseohjautuvuuden kehittäminen, koska heistä on tarkoitus saada itsenäisiä yhteiskunnan jäseniä. Koulutus vaikuttaa ihmisen persoonallisuuteen, sillä opetuksessa tapahtuu jatkuvasti simultaanioppimista eli oppiaineiden lisäksi opiskelijat oppivat koko ajan niihin liittyviä asenteita. Käytännössä he siis oppivat olevansa kyvykkäitä tai lahjattomia joissakin aineissa sekä innostuvat tai vieraantuvat niistä. Koulukasvatuksella vaikutetaan opiskelijoiden persoonallisuuden kognitiiviseen tietojen alueeseen. (Jyrhämä ym. 2016, 101.)

4.1 Opetus

Tärkein kasvatuksen muoto on systemaattinen opetus. Opetus on suunnitelmallista ohjaamista, joka tähtää tietoiseen ja täydelliseen oppimiseen. Opetuksen tehtäviin kuuluu suunnata, ohjata ja johtaa opiskelijoiden opiskelua. (Engeström 2007, 11.) Jyrhämä ym. (2016, 101) puolestaan mainitsevat opetuksen tunnusmerkeiksi tavoitteisuuden eli intention ja vuorovaikutuksen eli interaktion. Heidän mukaansa opetus on opettajan toimintaa, mutta se kattaa myös oppimisen. Suunnitelmallisen ohjaamisen ja johtamisen sijasta Jyrhämä ym. (2016, 98,101) korostavat opetuksen olevan jatkuvaa vuorovaikutusta, jossa opettaja ja opiskelijat ovat molemmat merkityksellisiä toimijoita. Kyse on siis opettajien ja opiskelijoiden yhteistoiminnasta. Opettaja ja opiskelija yhdessä pyrkivät saavuttamaan opetussuunnitelman tavoitteita (Jyrhämä ym.2016, 145.)

Opettaminen voidaan jakaa ulkoisiin ja sisäisiin tekijöihin. Sisäiset tekijät ovat keinoja, joilla saadaan ohjattua opiskelijoiden henkistä työskentelyä. Opetuksessa on tärkeää käsittää sisäiset tekijät ja niiden hyväksikäyttö, milloin opetus perustuu siihen, että oppiminen on aktiivista toimintaa. Opiskelijoiden ulkoista reagointia tärkeämpää on se, mitä heidän mielessään tapahtuu. Opetuksen tarkoitus on käynnistää ja ohjata opiskelijoita aktiiviseen henkiseen työskentelyyn. (Engeström 2007, 15-17.) Käsitukset oppimisesta ja opiskelun ohjaamisesta ovat vaihdelleet eri aikoina. Etenevä suuntaus on kuitenkin ollut opiskelijan itsenäisen osuuden lisääminen eli aktiiviseen henkiseen työskentelyyn ohjaaminen, kuten Engeström mainitsi. Opetustapahtumassa opiskelija on keskeisessä asemassa ja ilman opiskelijoita koko opetustapahtumaa ei olisi. Näin ollen opiskelijoille on haluttu antaa enemmän vastuuta. Omasta toiminnasta päättämisen ajatellaan vahvistavan motivaatiota ja tekevän opiskelusta mielekästä. (Jyrhämä ym.216, 145.)

Ulkoiset tekijät puolestaan viittaavat keinoihin, joilla pystytään hallitsemaan opiskelijoiden näkyvää käyttäytymistä ja opetustilannetta. Tähän kuuluu paitsi opiskelijoiden näkyvä käyttäytyminen, myös opetuksen muoto eli esimerkiksi luento tai ryhmätyö. Jos opettaja kiinnittää huomiota vain ulkoisiin tekijöihin eli esimerkiksi oppilaiden välittömiin reaktioihin, voi opiskelijoiden viihtyminen mennä opetettavan asian ymmärtämisen edelle. Tällaisessa tapauksessa opettajalta puuttuu näkemys oppimisesta

aktiivisena ja tietoisena toimintana, jossa opiskelijat pyrkivät ymmärtämään opetettavia asioita. Hyvä opetus edellyttää silti myös ulkoisten tekijöiden hallintaa, eli opettajan hyvää esiintymistaitoa tai havaintovälineiden käyttöä. Ulkoisten tekijöiden hallitsemattomuus voi johtaa esimerkiksi tilanteeseen, jossa opettajan epäselvä puhe haittaa opetusta, vaikka sisäiset tekijät olisivat hallussa. Tuloksellinen opetus saavutetaan kuitenkin sisäisten tekijöiden hallinnalla niin opetuksen suunnittelussa kuin toteutuksessakin. (Engeström 2007, 15-17.) Opetuksen suunnittelu on opettajan vastuulla, mutta yhteissuunnittelu opiskelijoiden kanssa on pedagogisesti mielekkäämpi ja motivoivampi vaihtoehto. Yhteissuunnittelun on myös nähty sitouttavan opiskelijoita paremmin kuin opettajan yksin suunnittelema opetustilanne. (Jyrhämä ym. 2016, 111.)

4.2 Oppiminen

Oppiminen aiheuttaa ihmisessä aina jonkinlaisen muutoksen. Toisinaan se on näkyvä muutos, kuten uuden taidon oppiminen, mutta useimmiten myös näkymätöntä eli aivoissa tapahtuva muutos. Oppiessa tapahtuu aivojen hermoverkkojen toiminnassa pysyvä muutos, joka saa aikaan muistijäljen. (Jyrhämä ym. 2016, 108.) Oppiminen edellyttää riittävää aktivaatiota aivotoiminnalle eli aivojen täytyy valpastua uuden asian edessä. Toisin sanoen, biologisen valpastumisjärjestelmän eli stressijärjestelmän on aktivoitettava. Kyseinen stressijärjestelmä on välttämätön oppimiselle sekä tarkkaavaiselle toiminnalle. Kun stressijärjestelmä on aktivoitu, aivot virkistyvät ja hermosolujen välinen aktiivisuus lisääntyy. Tällöin aivot ovat hyvin muovautuvassa ja oppivassa tilassa. (Ahtola 2016, 31.)

On hyvä muistaa, että hermosolujen aktiivisuus kuitenkin kuluttaa paljon energiaa, joten aivot väsyvät helposti. Lisäksi aivojen hermoverkkopiirit voivat tottua saamaansa samanlaiseen syötteeseen, jolloin ne eivät enää välitä aktivaatiota eteenpäin. Tämän vuoksi, yksitoikkoisia ärsykeitä tarjoava ympäristö menettää nopeasti merkityksensä. Aivojen stressijärjestelmä ei enää herää ja aivot passivoituvat. Silloin on tarjottava aivoille yhä voimakkaampaa ärsytystä saadakseen ne aktivoitua. Oppimisen edellytyksenä on, että aivot saavat sopivan määrän näitä ärsykeitä, mutta myös rauhoittumista. (Ahtola 2016, 32-33.) Myös Nurmi (2013, 548.) korostaa, että uuden taidon opetteleminen vaatii opiskelijalta ponnistelua, mutta lisäksi askeleittain etenemistä.

Tutkimuksissa on havaittu, että monet oppimista edistävät toimet eivät kuitenkaan ole tehokkaita, ellei opiskelija ole motivoitunut tehtävien tekemiseen. (Nurmi 2013, 548.) Tämä ei onnistu, ellei opiskelija ole kiinnostunut opiskelusta ja valmis sitoutumaan harjoitteluun. Opiskelijat oppivat kokemaan oppimismotivaatiota eli toimijuutta, pystyvyyttä ja merkityksellisyyttä. Näin he oppivat muodostamaan merkityksellisiä ja selkeitä tavoitteita sekä työskentelemään muiden kanssa. Lisäksi oppimismotivaatio antaa kyvyn tunnistaa erilaisia ratkaisuja haasteisiin. Tällaiset taidot ovat tärkeitä tulevaisuuden kannalta, sillä yhteiskuntamme muuttuu koko ajan ja opiskelijoiden on oltava valmiita vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin. Kun koulumaailmassa opiskellessa koetaan merkityksellisyyttä, opiskelijat kokevat oppimisen

iloa ja jaksavat ponnistella paremmin. (Aro 2018, 9-10.) Nykyään opiskelija on opetuksessa aktiivisessa roolissa, joten opiskelijan motivaatio on keskeinen tekijä, joka ohjaa oppimista sekä opettamista.

5 Motivaatio

Leontiev (2012,9) kertoo motivaation viittaavan yhdistelmään tapahtumia ja mekanismeja, jotka saavat lopulta ihmisen liikkeelle. Hän kertoo sanan motivaatio juontavan juurensa latinan kielen sanasta ”movere”, joka tarkoittaa liikkua. Motivaatio on vastuussa siitä, miksi ihmiset päättävät ylipäättänsä tehdä jotakin ja kuinka kauan he ovat valmiita ylläpitämään kyseistä toimintaa. Motivaation määrä määrittää sen, minkälaisen työpanoksen kykenemme antamaan tekemällemme toiminnalle. Tutkiessa motivaatiota peruskysymyksiksi herää mikä saa ihmisen tekemään tiettyjä valintoja ja sitoutumaan toimintaan. (Dörnyei & Ushioda 2013, 3-4.)

Mitä tulee oppimiseen ja opiskeluun, motivaatio on elimellinen osa niitä. Lonka (2015, 167) mainitsee, että motivaation tutkiminen on todella monimutkaista ja näin ollen myös ajoittain hyvin sekavaa. Myös Dörnyei ja Ushioda (2013, 5) kertovat, että läpi historian on muun muassa ollut väittelyä siitä, vaikuttaako motivaatio oppimiseen vai on seuraus oppimisesta. Heidän mukaansa on nykyään yhteisymmärrys siitä, että motivaatio ja oppiminen ovat suhteessa toisiinsa sykleittäin. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että korkea motivaatio johtaa parempiin tuloksiin, mitkä puolestaan synnyttävät taas korkeaa motivaatiota. (Dörnyei & Ushioda 2013, 5.)

Motivaatio määrittelee sen, kuinka meistä jokainen kokee oppimistilanteen ja auttaa muodostamaan omaa suhtautumista opittavaan taitoon. Mikäli opiskelija on motivoitunut, hän lähestyy oppimistilanteita innostuneena ja parhaimmassa tapauksessa intohimolla. Motivaation ollessa kohdallaan raskaskin työ voi tuntua leikiltä ja päinvastoin. Oppimisen tavoin motivaatiokin on rakentuessaan vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa. Ihmiset vertaavat omia motiivejaan ympäristön tarjoamiin vaihtoehtoihin. (Lonka 2015, 167.) Tässä tapauksessa esimerkiksi opiskelija vertaa omia motiivejaan koulun tarjoamiin opintokokonaisuuksiin.

Oppilaiden motivointiin eivät riitä viihdykkeet, palkinnot tai rangaistusten käyttö, vaan on tärkeämpää löytää tiedollisia ristiriitoja ja ongelmia, joiden avulla saadaan herätettyä aito mielenkiinto opetettavaa asiaa kohtaan. Opetussisällön eli esimerkiksi oppikirjojen tekstin takaa on löydettävä keskeiset periaatteet ja rakenne. (Engeström 2007, 17.)

5.1 Sisäinen ja ulkoinen motivaatio

Sisäinen motivaatio tunnetaan myös nimellä luontainen motivaatio ja se tarkoittaa, että itse toiminta eli esimerkiksi opiskelu motivoi itsessään ja koetaan palkitsevaksi. Jos ihmiseltä löytyy sisäistä motivaatiota, hän ei tarvitse ulkoisia palkkioita tai rangaistuksia toimiakseen. (Lonka 2015, 168.) Sisäinen motivaatio tarkoittaa, että henkilö on kiinnostunut tekemään jotakin puhtaasti siitä syystä, että kokee sen kiinnostavaksi tai palkitsevaksi. Sisäisen motivaation on nähty olevan tärkeää oppimisessa siitä syystä, että se johtaa laadukkaaseen ja luovaan oppimisprosessiin sekä sinnikkyuteen. Sisäisen motivaation on uskottu johtavan parempiin oppimistuloksiin, sillä opiskelija on valmis työskentelemään tehokkaammin sellaisten tavoitteiden eteen, mitkä pohjautuvat autonomiseen motivaatioon. (Nurmi 2013, 549-550.) Sisäinen motivaatio saadaan synnytettyä tehtävällä, joka on riittävän haastava opiskelijalle. Optimaalinen tehtävä herättää uteliaisuutta, koska opiskelija ei pysty nykyisellä taitotasollaan ratkomaan sitä. Tehtävä ei kuitenkaan saa olla liian hankala, koska silloin se alentaa pystyvyyden tunnetta ja saattaa johtaa tehtävän välttelyyn. (Lonka 2015, 169.)

Ulkoinen motivaatio on vastakohta sisäiselle motivaatiolle, sillä siinä ihmistä houkuttelee toimimaan palkkio tai rangaistukset eli ulkoiset tekijät. Kyseisessä tilanteessa opiskelija saattaa esimerkiksi opiskella vain päästäkseen tentin läpi eikä ole varsinaisesti motivoitunut oppimaan ja sisäistämään aihetta. On kuitenkin mahdollista, että ulkoinen motivaatio voi muuttua sisäiseksi motivaatioksi. Ulkoinen motivaatio saa ihmiset tutustumaan aiheisiin, jotka eivät ehkä ennen ole kiinnostaneet tai tuntuvat liian haastavilta. Parhaassa tapauksessa tällaisetkin aiheet voivat alkaa kiinnostaa opiskelijoita, mikäli opetus on tarpeeksi kiinnostavaa tai esimerkkien avulla käytännönläheistä. (Lonka 2015, 168–169.)

Ulkoisiksi motivaatioiksi Nurmi (2013, 549) mainitsee palkkioiden lisäksi sosiaalisen ympäristön ja sen, että muut henkilöt asettavat yksilölle vaatimuksia tai paineita. Myös hän tukee teoriaa siitä, että ulkoinen motivaatio voi muuttua sisäiseksi. Ulkoisiin vaatimuksiin perustuva motivaatio voi muuttua sisäistetyksi esimerkiksi silloin, jos tekemättä jättäminen aiheuttaa syyllisyyttä tai samaistumisen kautta opiskelija alkaa hyväksyä alun perin ulkoisen vaatimuksen synnyttämää motiivia omakseen. (Nurmi 2013, 549-550.)

5.2 Oppimismotivaatioteoriat

Oppimismotivaatioon on useita erilaisia teoreettisia lähestymistapoja. Ensimmäisenä niistä käsitellään odotusarvoteoriaa, minkä mukaan oppimismotivaatioon vaikuttavat odotukset ja arvostukset. Odotuksilla tarkoitetaan omaan osaamiseen sekä suoriutumiseen liitettyjä uskomuksia ja ennakoitua. Arvostukset puolestaan tarkoittavat käsillä olevaa tehtävää tai tehtäväaluetta kohtaan koettua arvoa. (Aro, Nurmi & Feldt 2017, 2.) Nämä yhdessä vaikuttavat siihen, miten opiskelija suhtautuu tehtävään ja kuinka paljon hän on valmis siihen panostamaan. Opiskelija voi kokea sisäistä motivaatiota, mikäli hän kokee tehtävän kiinnostavaksi ja itse tekeminen on hänelle jo palkitsevaa. Arvostus tehtävää kohtaan voi myös tulla siitä, että kokee tehtävän tai taidon tärkeäksi oman identiteetin rakentumisen kannalta. (Nurmi 2013, 548-549.)

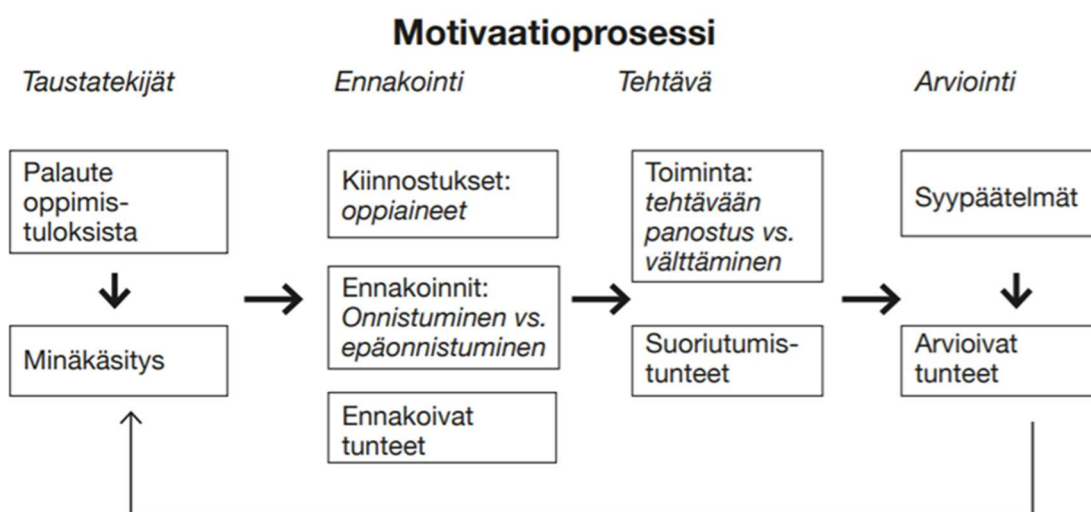
Suosituin oppimismotivaatioteoria on itsemääräämisteoria, jonka mukaan opiskelijat motivoituvat siitä, että he pystyvät itse vaikuttamaan ja päättämään tekemisestään. Tällöin autonomia eli omasta ajattelusta kumpuavat sisäiset tekijät motivoivat opiskelijaa ulkoisten palkkioiden tai pakkojen sijasta. (Salmela-Aro 2018, 11.) Toisin sanoen itsemääräämisteoria keskittyy siihen, miksi oppiminen on yksilölle tärkeää sekä minkälainen kuva opiskelijalla on omista kyvyistään. Opiskelija voi olla oppimisorientaatioiltaan esimerkiksi oppimissuuntautunut tai tehtäväkeskeinen, joka tarkoittaa sitä, että oppimismotivaatiota ohjaa halu kehittää omia taitojaan. Tällöin opiskelija kokee, että taidot ja kyvyt ovat kehitettäviä ominaisuuksia. Toinen suuntautuneisuus on suoritus- tai minäsuuntautuneisuus, jolloin opiskelijaa motivoi mahdollisuus osoittaa olevansa parempi kuin muut opiskelijat. Tällainen suoritussuuntautunut opiskelija uskoo helposti, että kyvyt ovat synnynnäisiä ja muuttumattomia. (Nurmi 2013, 551.)

Oppimistilanteiden emootioteoriassa erotetaan oppimistilanteessa kolme erilaista tunnetta ja korostetaan niiden vaikutusta opiskelumotivaatioon. Ennen oppimistilannetta aktivoituvat ennakoivat tunteet kuten toivo ja ilo. Tähän vaikuttaa opiskelijan ennakointi tehtävässä onnistumisesta sekä yleinen kiinnostus opiskeltavaa asiaa kohtaan. (Nurmi 2013, 550.) Opiskelijat, jotka odottavat epäonnistuvansa, välttelevät helposti haasteita ja asenne opiskelua kohtaan on myös todennäköisesti negatiivinen. Tämä helposti johtaa heikkoon menestykseen opinnoissa. (Salmela-Aro 2018, 14.) Ennakoivien tunteiden jälkeen aktivoituu suoriutumiseen liittyvät tunteet itse oppimistehtävän aikana. Tähän kuuluu palkitsevuuden ja ikävystymisen tunteet. Tämän jälkeen päästään arvioiviin tunteisiin, jolloin opiskelija tuntee iloa, ylpeyttä tai häpeää oppimistehtävän jälkeen. (Nurmi 2013, 550.)

Myös kiinnostukseen liittyviä oppimismotivaatioteorioita on alettu tutkia paljon viime aikoina. Kiinnostusteorian mukaan opiskelijoiden kiinnostus voidaan jakaa kahteen eri vaiheeseen: henkilökohtaiseen kiinnostukseen sekä tilannekohtaiseen kiinnostukseen. (Salmela-Aro 2018, 12.) Henkilökohtainen kiinnostus eli emotionaalinen kiinnostus koostuu tunteista, jotka henkilö liittyy tiettyyn tehtävään. Tilannekohtainen kiinnostus eli kognitiivinen kiinnostus puolestaan viittaa opiskelijan kognitiivisiin ja tiedollisiin uskomuksiin sekä käsityksiin liittyen annettuun tehtävään. Verrattuna muihin oppimismotivaation näkökulmiin kiinnostusteoria korostaa myös ympäristön sekä oppimistehtävän ominaisuuksia motivaation lähtökohtina. Esimerkiksi tehtävän ymmärrettävyys ja merkityksellisyys nähdään tärkeinä motivaation kannalta. (Nurmi 2013, 550.)

Motivaatiota kuvataan myös monivaiheisena tapahtumakulkuna prosessiteorian mukaan. Tehtävän kohdatessa mielessä aktivoituu ennakoinnit ja odotukset sen mukaan, kuinka opiskelija uskoo pärjäävänsä tehtävässä. Nämä tunteet pohjautuvat nimenomaan yksilön minäkäsitykseen sekä pystyvyyteen, mitkä ovat heijastusta aikaisemmista oppimisprosesseista. Mikäli ennakointi on onnistumisen kannalla, se johtaa yleensä innostumiseen ja oppimistehtävän omaksumiseen. Epäonnistumisen ennakointi voi johtaa puolestaan tehtävän välttelyyn. Mikäli opiskelija ei usko omaan onnistumiseensa tai vaikutusmahdollisuuksiinsa, voi hän käyttäytyä passiivisesti tai esimerkiksi pyrkiä saamaan sosiaalisesti

hyväksyttävän tekosyn ennakoidulle epäonnistumiselleen. Käytännössä opiskelija ei edes uskalla yrittää kunnolla epäonnistumisen pelossa tai pyrkii vetäytymään tehtävästä tai vaihtoehtoisesti keskittyy muuhun. Prosessin viimeinen vaihe on palautteen saaminen. Tällöin henkilö ryhtyy etsimään syitä onnistumiselleen tai epäonnistumiselleen. Useimmiten ihmiset liioittelevat oman toiminnan merkitystään onnistumisessa, kun taas lapsilla on havaittu juuri päinvastaista. Lapset ja nuoret saattavat vähätellä omien kykyjen merkitystä onnistuessaan. Palautteen saanti on siitä tärkeää, että sen pohjalta ihmiset alkavat prosessoimaan onnistumiseen tai epäonnistumiseen johtaneita syitä, jolloin he luovat pohjaa myöhemmälle toiminnalleen. (Nurmi 2013, 551.)



Kuvio 2: Motivaation merkitys oppimisessa (Nurmi 2013, 552)

Yllä oleva kuvio 2 pohjautuu edellä esitettyihin motivaatioteorioihin. Oppimismotivaatiota on kuvattu tapahtumakulkuna ja se etenee ennakoinnista toiminnan kautta oppimistulosten arviointiin. Ennakoivat tunteet voivat alkuun herättää kiinnostusta esimerkiksi aiemmin hyvin suoritettuja tehtäviä kohtaan, jolloin kiinnostus on suuri. Itse oppimistehtävän kannalta keskeistä on nimenomaan se, kuinka paljon opiskelija kykenee keskittymään ja ponnistelemaan tehtävän ratkaisemiseksi. Tehtävään keskittyminen johtaa varmimmin onnistumiseen, kun taas välttely epäonnistumiseen. Oppimistehtävän jälkeen saatu palaute menestymisestä tehtävässä saa opiskelijan arvioimaan siihen johtavia syitä. Lopputulos sekä sen arviointi vaikuttavat opiskelijan minäkäsitykseen suhteessa samanlaisiin oppimistehtäviin jatkossa. Onnistumisen tunteet luonnollisesti vahvistavat opiskelijan myönteistä minäkuvaa, kun taas epäonnistumiset johtavat kielteisen minäkäsityksen vahvistumiseen. (Nurmi 2013, 551-552.)

6 Eri toimijoiden roolit

Kuten aiemmin mainittu, ammatillisessa koulutuksessa opetustapahtumiin osallistuu kolme eri toimijaa opiskelija, opettaja sekä työelämän edustaja. Jokaisella on oma roolinsa motivaation edistämiseksi ja optimaalisinta olisi, että työelämä ja koulu toimisivat yhteistyössä.

6.1 Opiskelija

Perustarpeet motivoivat lähes kaikkia ihmisiä ja yksi niistä on tarve tuntea itsensä autonomiseksi. Tätä kutsutaan itsemääräämisteoriaksi, johon kuuluu myös se, että ihmisellä on autonomian tunteen lisäksi tarve tuntea kuuluvansa joukkoon. On siis tärkeää saada opiskelijat tuntemaan, että he ovat olennainen osa ryhmää, mutta silti pystyviä yksilöitä, jotka voivat antaa itsestään jotain ryhmälle. (Lonka 2015, 169.) Hirvonen (2013, 569) tukee edellä mainittua kertomalla, että ihmisillä on luontainen tarve autonomian, pystyvyyden sekä yhteenkuuluvuuden tunteeseen. Opiskelijan tulee hänen mukaansa tuntea, että toiminta on lähtöisin opiskelijasta itsestään ja omilla valinnoillaan opiskelija vaikuttaa asioihin. Jotta motivaatio saadaan säilytettyä, on oleellista, että ympäristö tukee opiskelijan pyrkimystä autonomiaan ja itseohjautuvuuteen. Tällaisia keinoja ovat myönteinen ja rohkaiseva palaute sekä ilmapiiri, joka on avoin opiskelijoiden ehdotuksille, toiveille ja kysymyksille. Oppimisen mielekkyys on yhteydessä motivaatioon ja mielekkyyden kokemus lisääntyy, kun opiskelija uskoo pystyvänsä vaikuttamaan omaan oppimiseensa. (Hirvonen 2013, 569-571.)

Itsesäätelyn ja motivaation on nähty olevan yhteydessä toisiinsa sekä edesauttavan oppimista. Itsesäätely koulumaailmassa tarkoittaa opiskelijoiden itseohjautuvuutta. Itseohjautuvilla opiskelijoilla on kyky asettaa itselleen tavoitteita, valita työskentelytapoja tukemaan niitä ja arvioida omaa edistymistään sekä korjata toimintaansa tarvittaessa. Itsesäätelytaitojen avulla opiskelija osaa valita kiinnostuksen kohteitansa sekä asettaa tavoitteita oppimiselleen. Opiskelijalla on oltava halua ja kiinnostusta ottaa vastuu opiskelustaan ja panostaa siihen. Kaikkeen itsesäätelyyn tarvitaan motivaatiota eli halua ohjata omaa toimintaa sekä motivaatioon tarvitaan aina itsesäätelyä eli kykyä toimia omia tavoitteita tukemalla tavalla. (Hirvonen 2013, 569.)

Mielekkyys on nähty tärkeänä osana motivaation synnyttämisessä. Sisäisen motivaation ruokkimiseksi oppilaiden olisi tärkeää sisäistää, minkä takia kyseistä asiaa tai taitoa opetellaan, jolloin se lisäisi opiskelun mielekkyyttä. Mielekkyyden puute voi myös lisätä haastavuuden tunnetta oppimisessa. Mielekkyyden puute johtaa pitkästymiseen, joka on elimistölle stressaava tila ja opiskelijat raportoivat siihen liittyvän negatiivisia tunteita. Käytännössä se tarkoittaa, että opiskelija ei koe haasteen sopivan hänen osaamistasolleen, jolloin haaste ei tunnu mielekkäältä. Opiskelijat ovat raportoineet kokevansa pitkästyneisyyden tunnetta eniten luennoilla. Oppimisen kannalta tulisi pyrkiä pystyvyyden tunteen vahvistamiseen sekä antaa opiskelijoille sopivasti haastetta. Haastavuusaste luennoilla on hyvin pieni verrattaessa esimerkiksi pienryhmissä työskentelyyn, jolloin pystyvyyden tunne nousee, kun opiskelijat

saavat työskennellä keskenään. (Lonka 2015, 173-175.)

6.2 Opettaja

Ammattikasvatuksen avainhenkilönä toimii ammatillinen opettaja. Vaatimukset tähän tehtävään ovat kovat, sillä opettajalla on oltava ammatillinen koulutus, työkokemusta sekä opettajankoulutus. Näiden edellytysten avulla ammatilliset opettajat pyrkivät vastaamaan työelämän vaatimuksiin. Heidän täytyy hallita ammatillisten taitojen lisäksi opetus- ja kasvatustehtävät, mikä tarkoittaa kykyä tunnistaa ja ottaa huomioon opiskelijoiden yksilöllisyyttä ja ammatillista kasvatusta. Ammatillisen koulutuksen reformin myötä koulutus muuttui vielä enemmän työelämälähtöiseksi, mikä korostaa sitä, että ammatinopettajalla täytyy olla myös hyvät verkostointitaidot onnistuakseen kytkemään opetus työelämän kanssa. (Helakorpi, Aarnio & Majuri 2010, 101.)

Ihmisen kehitys ja kasvu tapahtuu sosiaalisessa vuorovaikutuksessa ympäristön ja yhteiskunnan kanssa. Tästä syystä vuorovaikutuksen laadulla on suuri merkitys oppimisen kannalta. Erityisen merkitykselliseksi on nähty opiskelijan ja opettajan välinen pedagoginen suhde. (Halinen ym. 2016, 201-204.) Opiskelijan ja opettajan välisen vuorovaikutuksen laadun on huomattu olevan yhteydessä oppimisen lisäksi motivaatioon. Opettajan tulisi korostaa oppimista ja ymmärtämistä sen sijaan, että painottaisi arvosanoja ja suorituksia. Käytännössä opettajan olisi parempi perustella oppimista selittämällä mihin opittavan tehtävän ymmärtämistä tarvitaan kuin, että vetoaisi sen opetteluun tarvetta hyvien arvosanojen saamiseen. (Lerkkanen 2014, 367-371.) Longan mukaan (2015, 170) opettaja, joka on itse opettamastaan asiasta innostunut ja motivoitunut, todennäköisimmin tartuttaa innostustaan myös muihin. Lisäksi hän mainitsee, että ylipäättänsä kannustava palaute vaikuttaa myönteisesti sisäisen motivaation syntyyn.

Sen sijaan, että keskityttäisiin pelkkiin oikeisiin vastauksiin, tulisi palautteen olla myös informatiivista. Olisi siis hyvä käydä keskustelua siitä, kuinka kyseiseen vastaukseen on päädytty, jolloin opettaja näkisi kuinka opiskelijat ajattelevat ja miten oikeaan ratkaisuun päästään. Opiskelijat saattavat usein haluta vain tietää oikeat vastaukset ja välttelevät ajatteluprosessia, jossa heidän tulisi miettiä kovasti asiaa ja asettaa itsensä alttiiksi epäonnistumiselle. Pelkkä oikeiden vastausten antaminen ei ole oppimisen kannalta kuitenkaan yhtä palkitsevaa kuin turvallinen palaute oppimisprosessista. (Lonka 2015, 188.)

Engeström puolestaan (2007, 31-32) kertoo, että sisäistä opiskelumotivaatiota saadaan synnytettyä, kun opiskelijalle annetaan tehtävä, joka asettaa ristiriidan hänen tietojensa ja taitojensa sekä annetun tehtävän vaatimusten välille. Silloin opiskelija joutuu pysähtymään ongelman eteen ja kriittisesti arvioimaan omaa osaamistaan. Näin opiskelijalle synnytetään uteliaisuus ja tarve tietää, miksi hän ei onnistunut tehtävässä tai mikä siinä tuotti vaikeuksia. Tämä johtaa tarpeeseen ratkaista ongelma. Tehtävän, jolla sisäinen motivaatio synnytetään, tulee olla opittavan asian kannalta oleellinen. Tehtävänannon jälkeen on tärkeää osoittaa opiskelijalle, minkä taidon, rakenteen tai periaatteen

opittuaan hän selviää tehtävästä. (Engeström 2007, 31-32.)

Opettaja voi myös opettaa opiskelijoita motivoimaan itseään. Aikuiset sekä nuoret osaavat useimmiten säädellä omaa toimintaansa koulun ulkopuolella, mutta helposti koulumaailmassa ulkoistavat asiat opettajalle. Opettaja voi esimerkiksi laittaa opiskelijat miettimään, kuinka he vapaa-ajalla motivoivat itseään tekemään jotain, jonka kokevat tylsäksi tai josta heille ei makseta palkkaa kuten siivoaminen kotona. Lisäksi opettajan olisi tärkeää ottaa selvää opiskelijoiden omista kiinnostuksen kohteista ja kuunnella heidän kokemuksiaan oppimisesta. Näin opettaja voi antaa tehtäviä opiskelijoiden kannalta merkityksellisiin asiayhteyksiin, mikä tukee opiskelumotivaatiota. (Lonka 2015, 188-189.) Engeström (2007, 30-31) tukee tätä kertomalla, että motivaatio saadaan turvattua ottamalla opetuksen perustaksi opiskelijoiden toiveet. Sen sijaan, että opettaja lähtee liikkeelle omista tavoitteistaan, on tärkeämpää kysellä opiskelijoilta heidän toiveistaan. Sen jälkeen opettaja valitsee opiskelijoidensa toiveista ne, jotka eivät ole ristiriidassa opetuksentavoitteiden kanssa.

Ilmapiiri, joka tukee opiskelijoiden pystyvyyden tunnetta ja itsenäisyyttä on yhteydessä kiinnostukseen opiskelua kohtaan. Opettaja voi helposti tulkita, että apua pyytävällä oppilaalla ei ole riittäviä kykyjä edesauttaa omaa oppimistaan. Tämä on kuitenkin nimenomaan esimerkki opiskelijan taidosta ohjata omaa oppimistaan. Mikäli opiskelija arvioi omien taitojensa olevan riittämättömät haluttuihin tavoitteisiin pääsemiseksi, avun pyytäminen oikealla hetkellä on mielekäs toimintatapa. Merkki puutteellisesta itseohjautuvuudesta on opiskelija, joka pyytää apua silloin kun ei sitä oikeasti tarvitsisi. Opettajan on siis tärkeää pohtia, miksi opiskelija pyytää apua ja mitä hän sillä tavoittelee. Ei ole myöskään merkityksetöntä, kuinka opettaja suhtautuu opiskelijan avunpyyntöön. Mikäli opettaja antaa valmiita vastauksia tai tekee tehtäviä opiskelijoiden puolesta, se ei kehitä opiskelijoiden itseohjautuvuutta. Tämän sijaan, opettajan tulisi pyrkiä antamaan pieniä vihjeitä, jotka ohjaavat opiskelijaa oikeaan suuntaan ja rohkaisevat häntä etsimään ratkaisun itse. (Hirvonen 2013, 570-571.)

6.3 Työelämän edustaja

Koulutus sopimusjaksot ovat ammatillisiin opintoihin kuuluvaa työpaikoilla tapahtuvaa oppimista. Opiskelija ei siis ole työsuhteessa kyseiseen yritykseen, vaan työsopimuksen sijaan laaditaan työpaikan ja oppilaitoksen välinen sopimus, mikä annetaan tiedoksi myös opiskelijalle. Sopimuksessa sovitaan esimerkiksi, kuinka kauan koulutus sopimusjakso kestää ja mitä ammatillisen osaamisen näyttöjä opiskelija tulee suorittamaan. Tarkoituksena koulutus sopimusjaksoilla on, että opiskelija vahvistaa osaamistaan työpaikalla toimiessa. (Amisrekry 2020.) Opetushallitus (2020) mainitsee, että myös työssäoppimisen nimellä tunnetut koulutus sopimusjaksot ovat käytännön työtehtävien yhteydessä tapahtuvaa koulutusta, joka tapahtuu työpaikoilla. Lisäksi koulutus sopimusjaksot ovat aina tavoitteellisia sekä ohjattuja. Ammatillisen koulutuksen reformin myötä nykyisestä koulutus sopimuksesta on helppo siirtyä myös oppisopimus koulutukseen, kun riittävä taitotaso on saavutettu ja mikäli oppilas niin haluaa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019, 15.)

Ammatillisen koulutuksen reformin myötä työelämän rooli osaamisen laadun varmistamisessa vahvistui. Ammattitaitonsa opiskelijat osoittavat ensisijaisesti käytännön tilanteissa työpaikoilla, eli ammatilliset näytöt pyritään järjestämään koulutussopimusjaksojen aikana koulutussopimuspaikoilla. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019, 15.) Koulutussopimuspaikoilla oppiminen on siis työssä oppimista, joka on osa ammatillista tutkintoa. Koulutussopimusjaksoilla oppilaat oppivat taitoja ja käyttäytymismalleja, joita heidän voi olla vaikea oppia pelkästään kouluympäristössä. Näin ollen opettajan lisäksi opiskelijat ovat tiiviisti vuorovaikutuksessa myös työelämän edustajien kanssa.

Oppimisympäristönä oikea työpaikka on nähty opiskelijoita motivoivaksi. Näin opiskelijat saavat olla tekemisissä oikeiden asiakkaiden ja työprosessien kanssa. Työpaikalla tapahtuvan oppimisen myötä opiskelijoilla on oppimisen tukena opettajan lisäksi työpaikkaohjaaja. Tämän seurauksena yksisuuntainen ohjaussuhde opettajalta opiskelijalle alkaa muokkautua jaetuksi oppimiseksi ja ohjaavuudeksi. Työpaikoilla tapahtuva oppiminen todentaa osallistavaa oppimista, jolloin opiskelija on oman oppimisensa aktiivinen toteuttaja ja subjekti. (Laukia, Isacsson, Mäki & Teräs 2015, 43.) Vaikka ihminen kehittyy ja kasvaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa ympäristön ja yhteiskunnan kanssa, on minuuden kehityksen kannalta tärkeää, että kykenee objektiksi itselleen. Tämä tarkoittaa sitä, että opiskelija pystyy itsereflektioon ja ottamaan erilaisia rooleja tilanteen mukaan. Näin opiskelijalle kehittyy kuva itsestään sekä käsitys sosiaalisesta maailmasta hänen ympärillään. (Halinen ym. 2016, 201.)

Heikkilän (2006, 122-124) mukaan työyhteisössä yleisin tapa oppia on sopeutuminen eli työntekijä kykenee suorittamaan hänelle annetut tehtävät, vastaa laatuvaatimuksiin ja käyttäytyy ohjeiden mukaan. Hän kertoo työyhteisöjen olevan kulttuurisia yhteisöjä ja näin ollen jakavan arvoja ja normeja. Uuden työntekijän on aina tärkeää oppia tulemaan toimeen työyhteisön kanssa, mihin kuuluu työyhteisön yhteisiin arvoihin, normeihin ja jaettuun identiteettiin mukautuminen. Yhteisö ja kulttuuri ovat keskeinen osa oppimisessa, sillä niiden kautta opittava asia saa merkityksen. (Heikkilä 2006,278). Vuorovaikutuksen avulla opiskelijoille myös rakentuu käsitys siitä millaisia tavoitteita opiskelijan tulisi itselleen asettaa. (Halinen ym. 2016,202.)

Keskeistä oppimisessa Vygotskyn mukaan on opiskelijan ja ohjaajan välinen vuorovaikutus, jonka myötä opiskelija pääsee sosiaalistumaan kulttuuriin. Vygotsky jakoi oppimisen kolmeen eri vyöhykkeeseen, joista yksi on lähikehityksen vyöhyke. Kyseiseen vyöhykkeeseen kuuluvat ongelmat, joita opiskelija ei pysty ratkaisemaan yksin ilman edistyneemmän ohjaajan apua. Opeteltävien taitojen on tärkeää kuulua opiskelijan lähikehitysvyöhykkeeseen, sillä mikäli tehtävä on liian haastava ei opetuksesta ole hyötyä. Pääasia on, että opiskelijaa ohjaa ja auttaa taidoiltaan kehittyneempi ohjaaja, jolla on taito selkeyttää opittava asia. Ohjaajan ei tarvitse olla opettaja vaan ohjaajana voi toimia kuka tahansa, joka on opiskelijaa kehittyneempi taidoiltaan. Vähitellen ohjaajan merkitys vähenee. (Hartman 2019, 28-30.)

Halinen ym. (2016,202) vahvistaa, että lähikehityksen vyöhyke on aktuaalisen osaamisen ja vielä piilossa olevan potentiaalisen osaamisen välinen alue. Hyvän opetuksen tulee olla hieman edellä opiskelijan tämänhetkistä kehitystä, jolloin päästään lähikehityksen vyöhykkeelle. (Halinen ym. 2016, 202.) Tämä

tarkoittaa, että oppimisen kannalta motivoivaa on se, että opeteltavat taidot eivät ole liian kaukana opiskelijan nykyisestä taitotasosta. Työpaikalla opiskelijat pääsevät varmasti vuorovaikutukseen muiden työntekijöiden ja yhteiskunnan kanssa, mutta mikäli opiskeltavat asiat koetaan liian haastavaksi, voi oppiminen olla hankalaa ja syödä opiskelijan motivaatiota.

Engeström (2007, 12-13) tukee koulutusopimusjaksojen merkitystä motivaatioon kertomalla, että työläheisyys antaa opiskelulle vahvan motivaatiopohjan. Hänen mukaansa oppimisympäristöstä puhuttaessa on esitetty ajatus siitä, että oppiminen todellisuudessa tapahtuu usein muualla kuin luokkahuoneessa. Oppimisympäristöksi voidaan nähdä paikka, jossa opiskelija pystyy aktiivisesti ratkaisemaan ongelmia, jotka ovat hänelle merkityksellisiä. Tällaisessa tilanteessa opiskelija hyödyntää erilaisia apuvälineitä sekä tulkitsee informaatiota toimien vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Oppiminen ei ole vain yksilössä tapahtuva prosessi vaan se nähdään nykyisin kontekstisidonnaisena tapahtumana. (Heikkilä 2006,279-280.)

Opiskelijoiden motivaation edistämiseksi sisäinen motivaatio on avainasemassa. Sisäinen motivaatio voidaan jakaa kolmeen perustekijään, joita ovat omaehtoisuus, kyvykkyys ja yhteisöllisyys. Omaehtoisuudella tarkoitetaan, että yksilö kokee toiminnan lähtevän hänestä itsestään ja kyvykkyys sitä, että yksilö kokee tekemisen sujuvan. Yhteisöllisyyteen kuuluu kokemus yhteydestä toisiin ihmisiin sekä kokemus siitä, että opiskelija kykenee tekemisensä kautta saamaan aikaan hyviä asioita yhteisölle. (Martela 2014, 16.) Tähän liittyen koulutusopimuspaikoilla oppiminen antaa sisäisen motivaation synnyttämiseen tarvittavaa yhteisöllisyyttä.

7 Tutkimus

7.1 Määrällinen tutkimus

Tutkimus on toteutettu määrällisen eli kvantitatiivisen menetelmän avulla. Kvantitatiivinen tutkimus on menetelmäsuuntaus, joka perustuu kohteen kuvaamiseen ja tulkitsemiseen numeroiden ja tilastojen avulla. Usein määrällisissä tutkimuksissa ollaan kiinnostuneita esimerkiksi syy- ja seuraussuhteista ja vertailusta. Määrälliseen tutkimukseen sisältyy tilastollisia ja laskennallisia analyysimenetelmiä. (Jyväskylän yliopisto 2015.) Määrällinen tutkimus antaa yleisen kuvan muuttujien välisistä eroista. Muuttujana toimii tutkimuksessa se asia, josta halutaan kerätä tietoa. (Vilka 2007, 13-14.) Tässä tutkimuksessa tutkimushenkilöitä eli vastaajia ovat Stadin ammattiopiston opiskelijat. Tutkimustuloksissa analysoidaan opiskelijoiden vastauksien välisiä eroja.

Mittarina määrällisessä tutkimuksessa toimii yleensä kysely-, haastattelu- tai havainnointilomake. Näiden mittareiden avulla saadaan määrällinen tieto tutkittavasta asiasta. (Vilka 2007, 13-14.) Määrällisessä tutkimusmenetelmässä kyselylomake on tavallisin aineiston keräämisen tapa. Kyselystä voidaan käyttää myös nimitystä survey-tutkimus, joka viittaa siihen, että kyselylomake on vakioitu. Tämä tarkoittaa, että

kaikilta kyselylomakkeeseen vastaavilta kysytään sama asiasisältö täsmälleen samalla tavalla. Yksi kyselylomakkeen eduista on myös se, että vastaaja jää aina tuntemattomaksi. Riskeihin puolestaan kuuluu, että vastausprosentti jää helposti alhaiseksi. (Vilka 2015, 1-2.) Ennen kyselylomakkeen suunnittelua tulee olla päätettynä teoreettinen viitekehys ja sen keskeiset käsitteet. Kyselylomakkeessa ei voida kysyä asioita mielivaltaisesti esimerkiksi mitä tutkijasta olisi kiinnostavaa kysyä, vaan kysymykset täytyy rakentaa teoreettisen viitekehysten pohjalta. Suunnittelussa on myös hyvä perehtyä, mitä aihepiiristä jo tiedetään ja minkälaisia tutkimuksia on aikaisemmin toteutettu. (Vilka 2015, 20-21.)

Tutkimustapana kvantitatiivinen tutkimus on objektiivinen, sillä tutkimustulos on tutkijasta riippumaton. Tietoa tarkastellaan numeerisesti, jolloin myös tutkija saa tutkimustiedon numeroina. Sen lisäksi, että tutkimustulokset ovat esitetty numeroina, tutkijan tehtäväksi jää tulkita ja selittää numeroiden antama tieto sanallisesti. (Vilka 2007, 13-14.) Jo suunnitelmavaiheessa on tutkijan hyvä päättää, kuinka tietoa tullaan käsittelemään. Numeeriset vastaukset taulukoidaan analysoimista varten, mikäli tämä on suunniteltu ennalta nopeuttaa se kyselylomakkeiden käsittelyn ja analysoinnin aloittamista. Taulukoimalla tulokset, on helpointa käsitellä tutkimusaineistosta saatua tietoa. Tutkimusaineiston käsittelyyn löytyy lukuisia tilasto-ohjelmia, jotka tosin usein vaativat käyttäjältä tilastomatematiikan taitoja. Lähes kaikkien yritysten yleisohjelmistoihin kuuluu Excel-tilulukkolaskentaohjelma. Tällä pystyy toteuttamaan tilastotutkimusta, kun vain muistaa jo suunnittelu vaiheessa ohjelman rajoitukset. (Vilka 2015, 15-18.)

7.2 Tutkimusongelma

Tutkimusongelma on: Mikä vaikuttaa hius- ja kauneudenhoitoalan opiskelijoiden opiskelumotivaatioon ja miten opiskelumotivaatiota pystytään edistämään? Ongelmaan on päädytty yhteistyökumppanin kanssa, koska opiskelumotivaation tärkeys korostuu ammatillisessa koulutuksessa, jossa opiskelijan on vaihdettava oppimisympäristöstä toiseen. Lisäksi oppivelvollisuuden uudistuksen myötä toisen asteen koulutukseen tulee hakeutumaan yhä enemmän opiskelijoita, jotka tarvitsevat mahdollisesti tukea motivaation edistämisessä.

7.3 Toteutus

Tutkimuksen toteutuksessa ensimmäinen vaihe oli teoreettisen viitekehysten tekeminen. Tietoa haluttiin kerätä opiskelusta ja oppimisesta sekä opiskelumotivaatiosta. Tarkoituksena oli löytää, mitä opiskelumotivaatiosta ja sen edistämisestä tiedettiin jo entuudestaan, jonka pohjalta pystyttiin lähteä suunnittelemaan itse tutkimusta.

Tarkoituksena ei ollut kerätä tietoa yksittäistapauksista vaan haluttiin kerätä tietoa mahdollisemman suuresta opiskelijaryhmästä. Tämän vuoksi tutkimusmenetelmäksi valittiin kvantitatiivinen tutkimus. Tutkimusongelmaa varten haluttiin kerätä määrällistä aineistoa, jolla selittää muuttujien välisiä eroja.

Määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimus toteutettiin kyselylomakkeen muodossa, jonka avulla saatiin kerättyä aineistoa ammattikoulun opiskelijoiden välisistä eroista opiskelumotivaatioon liittyen. Teoreettinen aineisto toimi määräävänä tekijänä tutkimuskysymyksiä suunniteltaessa. Lisäksi kyselylomakkeeseen on haluttu ottaa mukaan kaksi avointa kysymystä, joiden avulla on pystytty antamaan mahdollisuus sille, että tutkimuksesta voi tulla ilmi myös asioita, jotka eivät ole nousseet esiin teoreettisesta aineistosta. Avointen kysymysten avulla pystyttiin esimerkiksi tutkimusongelmaan vastaamisen lisäksi analysoimaan, minkälaisille jatkotutkimuksille voisi olla tarve opiskelumotivaatioon liittyen.

Kysely jaettiin Stadin ammatti- ja aikuisopiston opiskelijoille elokuun lopulla 2020. Kyseisellä hetkellä ammattiopistolla oli etäopiskelu suositus, joten opintoja toteutettiin mahdollisimman paljon etänä. Tutkimustieto täytyi myös kerätä opiskelijoilta etänä, joten paperisen kyselylomakkeen jakamisen sijasta opiskelijoille lähetettiin tiedote tutkimuksesta sekä linkki tutkimuskyselyyn Wilman kautta. Viesti sisälsi saatetekstin (Liite 1), josta pääsi täyttämään kyselylomakkeen (Liite 3). Tutkimukseen otettiin mukaan 18 vuotta täyttäneiden lisäksi 16-17-vuotiaita opiskelijoita, joiden huoltajille lähetettiin Wilmassa ja sähköpostilla tiedote (Liite 2) tutkimuksesta.

Vastaukset opiskelijoilta kerättiin Google Forms-alustalla, jonka avulla saatiin käsiteltyä tuloksia nimettömänä ja opiskelijat saivat vastattua kyselylomakkeeseen tulematta ammattiopistolle. Viesti tutkimuskyselystä lähetettiin kaikille Stadin ammatti- ja aikuisopiston Savonkadun toimipisteen hius- ja kauneusalan opiskelijoille. Kaiken kaikkiaan viesti lähetettiin 372 opiskelijalle, joista 53 kävi täyttämässä kyselylomakkeen. Google Forms-alusta toimii myös säilytyspaikkana aineistolle ja se on suojattu salasanalla, joten aineistoon pääsee käsiksi vain tutkimuksen tekijä. Tutkimuksen valmistuessa 2-3 kuukautta kyselyn jälkeen, aineisto hävitetään.

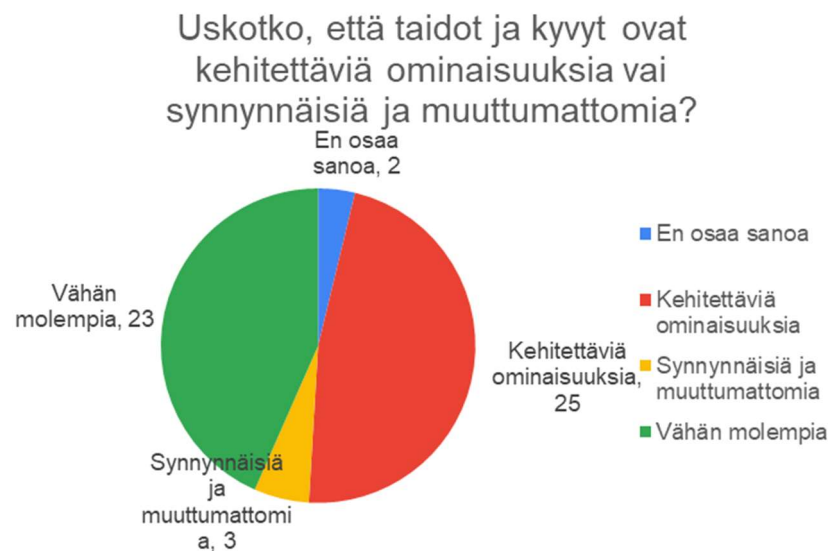
Määrällisen tutkimuksen tavoin, tutkimustieto on saatu numeerisesti. Kaikki saadut vastaukset on ensin siirretty Exceliin, jonka pohjalta on voitu tehdä jokaisesta tutkimustuloksesta diagrammit havainnollistamaan vastauksien jakautumista. Diagrammien pohjalta numeerista tietoa on ollut helpompi analysoida ja avata sanallisesti. Tutkimustuloksia on teoreettisen viitekehyksen lisäksi verrattu toisiinsa ja näin on päästy tuloksien pohjalta tekemään tutkimuksesta myös johtopäätöksiä.

8 Tutkimustulokset

Kyseessä on kvantitatiivinen tutkimus kahta avointa kysymystä lukuun ottamatta. Kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus tarkoittaa sitä, että tutkimustulokset on saatu numeerisesti. Näin ollen tutkimuskyselyn pohjalta on tehty diagrammit havainnollistamaan vastausten jakautumista. Tutkimustulokset on avattu lisäksi sanallisesti. Lopussa olevat kaksi avointa kysymystä on ryhmitelty sanallisesti ja havainnollistettu esimerkkivastausten avulla.

8.1 Määrälliset kysymykset

Tutkimuksessa haluttiin selvittää motivaatioon vaikuttavia tekijöitä eri oppimismotivaatioteorioiden pohjalta. Niistä itsemääräämisteorian pohjalta valikoitui ensimmäinen kysymys, jolla selvitettiin opiskelijoiden näkemystä omista kyvyistään sekä miksi oppiminen on opiskelijoille tärkeää.



Kuvio 3: Oppimissuuntautuneisuus

Suurin osa eli 25 opiskelijaa oli sitä mieltä, että taidot ja kyvyt ovat kehitettäviä ominaisuuksia. Heidän osuutensa vastanneista oli 47 prosenttia. Tämä tarkoittaa, että kyseiset opiskelijat ovat oppimissuuntautuneita, jolloin heidän oppimismotivaatiotaan ohjaa halu kehittää omia taitojaan. (Nurmi 2013, 551.)

Opiskelijoista harva eli vain 6 prosenttia koki, että taidot ja kyvyt ovat synnynnäisiä ja muuttumattomia, jolloin itsemääräämisteorian mukaan heidän motivaatiotaan ohjaa mahdollisuus osoittaa olevansa parempi kuin muut, mikä kertoo suoritussuuntautuneisuudesta. 43 prosenttia opiskelijoista uskoo, että taidot ja kyvyt ovat vähän molempia. Tämä tarkoittaa, että oppilaiden motivaatiota voi ohjata suoritussuuntautuneisuus sekä halu kehittää omia taitojaan. (Nurmi 2013, 551.)

2 prosenttia opiskelijoista ei osannut sanoa, joten he varmasti asettuvat myös johonkin välimaastoon, mitä tulee oppimismotivaation ohjautuneisuuteen. Vastauksien pohjalta voidaan todeta, että suurin osa vastanneista on oppimissuuntautuneita, joten motivaatiota ohjaa halu kehittää omia taitoja.



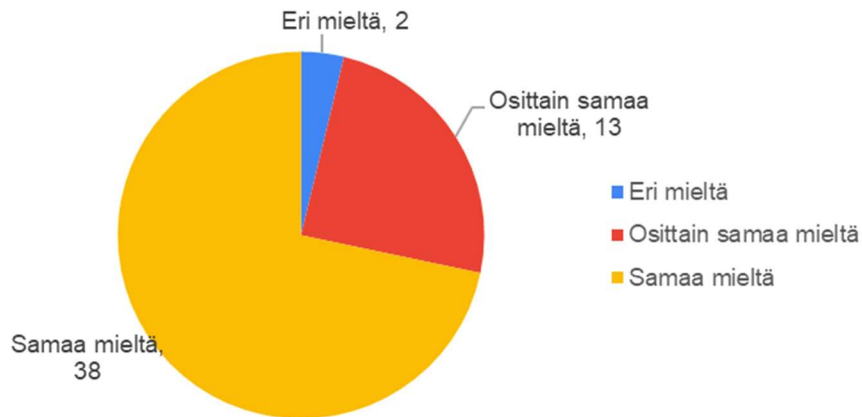
Kuvio 4:
koetaan ymmärtää, mihin opittavaa taitoa tarvitaan

Kuinka tärkeäksi

Kysymällä kuinka tärkeäksi opiskelijat kokevat ymmärtää, mihin opittavaa taitoa tarvitaan, saatiin tietoa opeteltavan taidon merkityksellisyyden tärkeydestä. Opiskelijoista 19 koki erittäin tärkeäksi ja 32 tärkeäksi, että ymmärtävät mihin opittavaa taitoa tarvitaan. Tämä tukee Longan (2015, 173-175) kertomaa siitä, että motivaation synnyttämisessä mielekkyys on tärkeässä osassa, koska opiskelijan ymmärtäessä miksi kyseistä taitoa opetellaan, ruokkii se sisäistä motivaatiota. Vastaajista vain 2 eli 3,8 prosenttia ei kokenut tärkeäksi ymmärtää mihin opittavaa taitoa tarvitaan. Enemmistö eli 96,2 prosenttia vastaajista koki tärkeäksi tai erittäin tärkeäksi tietää, mihin opittavaa taitoa tarvitaan.

Tämän kysymyksen tulokset tukevat myös kiinnostusteoriaa, joka korostaa myös oppimistehtävän ominaisuuksia motivaation lähtökohtina. Kiinnostusteoriassa tehtävän merkityksellisyys yhdessä ymmärrettävyyden kanssa nähdään tärkeinä motivaation kannalta. (Nurmi 2013, 550.)

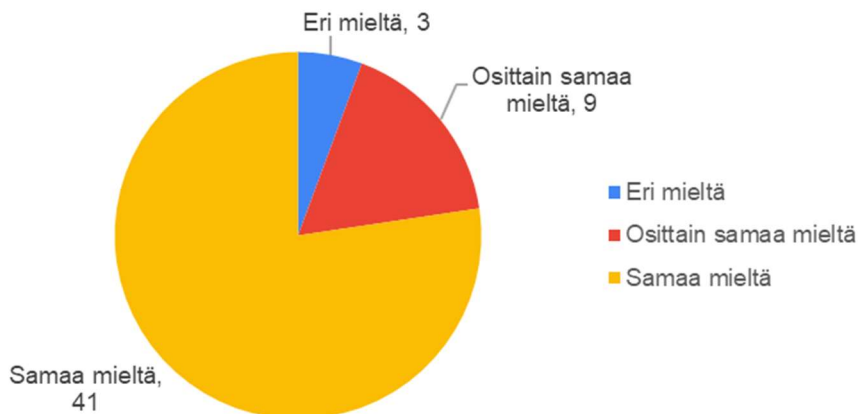
Koen oppimisen mielekkääksi, kun saan vaikuttaa omaan opintoihini.



Kuvio 5: Omaan opintoihin vaikuttaminen

Tutkimuskyselyssä selvitettiin myös, saadaanko opiskelun mielekkyyttä lisättyä sillä, että opiskelijat saavat itse vaikuttaa omaan opintoihinsa. 38 vastanneista eli 72 prosenttia oli samaa mieltä siitä, että omaan opintoihin vaikuttaminen tekee oppimisesta mielekkäämpää. Kuten edellisen kysymyksen kohdalla todettiin, opintojen mielekkyys edistää sisäisen motivaation syntymistä. 13 vastanneista eli 24 prosenttia puolestaan oli osittain samaa mieltä väitteen kanssa, mikä on vielä huomattavasti enemmän kuin 2 vastanneista eli 4 prosenttia, jotka eivät kokeneet omaan opintoihin vaikuttamisen tuovan mielekkyyttä. Tulokset tukevat itsemääräämisteoriaa, minkä mukaan opiskelijan tulee tuntea, että toiminta on lähtöisin hänestä itsestään, jolloin opiskelija voi omilla valinnoillaan vaikuttaa asioihin. Kun ympäristö eli opettajat tukevat opiskelijan pyrkimystä itseohjautuvuuteen ja autonomiaan, tuo se mielekkyyttä ja edistää opiskelumotivaatiota. (Hirvonen 2013, 569-571.)

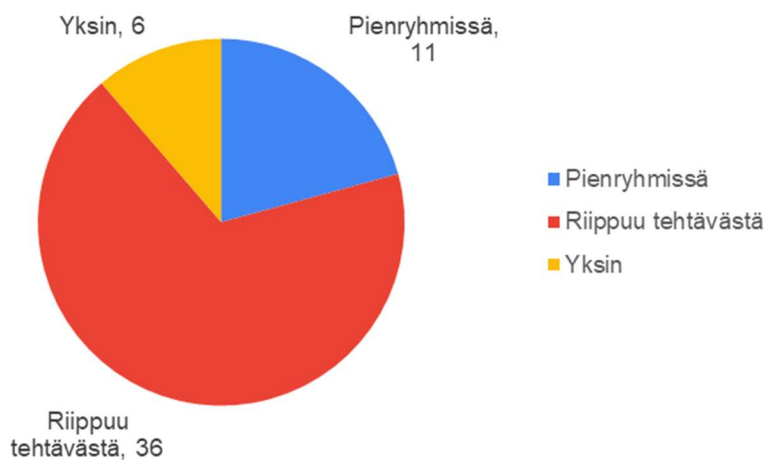
Käytännönläheinen opetus lisää opiskelumotivaatiota.



Kuvio 6: Käytännönläheisyyden vaikutus opiskelumotivaatioon

Tämän väittämän avulla tutkittiin sitä, onko käytännönläheinen opetus, johon ammattiopistoissa pyritään, motivoivaa opiskelijoille. Opiskelijoista 41 eli 77 prosenttia oli samaa mieltä väittämän ”Käytännönläheinen opetus lisää opiskelumotivaatiota.” kanssa. Osittain samaa mieltä oli 9 eli 17 % kyselyyn vastanneista. Eri mieltä väittämän kanssa oli vain 3 vastanneista eli 6 prosenttia. Vastauksista tulee ilmi, että suurin osa kokee käytännönläheisyyden lisäävän opiskelumotivaatiota. Tämä vahvistaa käsitystä siitä, että työläheisyys antaa opiskelulle vahvan motivaatiopohjan. (Engeström 2007, 12-13.)

Opiskeletko mieluummin yksin vai pienryhmissä?



Kuvio 7: Opiskellaanko mieluummin yksin vai pienryhmissä

Opiskelijoista 11 eli 21 prosenttia koki, että opiskelee mieluummin pienryhmissä yksin opiskelemisen sijaan. Pienempi osuus eli 11 prosenttia vastanneista opiskelee mieluummin yksin. Suurin osa kyselyyn vastanneista 67 prosenttia eli 36, oli sitä mieltä, että riippuu tehtävästä kummin he mieluummin opiskelevat. Lonka (2015, 173-175) kertoi, että haastavuusaste esimerkiksi luennoilla on niin pieni, että opiskelijat kyllästyvät helposti. Sen sijaan opiskelijoiden pystyvyyden tunnetta voidaan edistää, kun opiskelijat laitetaan työskentelemään pienryhmissä. (Lonka 2015, 173-175.)

Opiskelijat, joiden opiskelumotivaatiossa on puutetta voivat hyötyä opiskelusta pienryhmissä, sillä se voi synnyttää ulkoista motivaatiota. Ulkoista motivaatiota voi palkkioiden lisäksi olla sosiaalinen ympäristö ja sen asettamat vaatimukset ja paineet. Kuten aiemmin todettu, ulkoisiin vaatimuksiin perustuva motivaatio voi muuttua sisäistetyksi esimerkiksi silloin, jos tehtävien tekemättä jättäminen aiheuttaa opiskelijassa syyllisyyden tunnetta. Myös samaistumisen kautta opiskelija voi alkaa hyväksyä alun perin ulkoisen vaatimuksen synnyttämää motivaatiota omakseen. (Nurmi 2013, 549-550.) Käytännössä pienryhmä voi synnyttää ulkoista motivaatiota, joka myöhemmin voi muuttua sisäiseksi motivaatioksi.

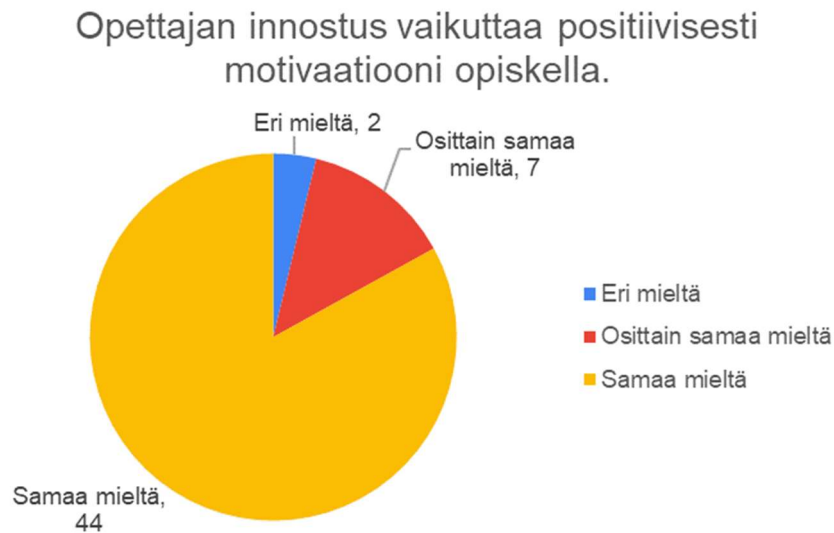


Kuvio 8: On tärkeää, että opettaja on kiinnostunut siitä, mikä minua kiinnostaa

Yllä olevan väittämän ”On tärkeää, että opettaja on kiinnostunut siitä, mikä minua kiinnostaa” kanssa samaa mieltä oli enemmistö eli 35 opiskelijaa, joka on 66 prosenttia kaikista vastanneista. Osittain samaa mieltä oli 16 eli 30 prosenttia ja eri mieltä vain 2 vastanneista eli 4 prosenttia. Tuloksista voidaan siis tulkita, että lähes kaikki opiskelijoista koki vähintään osittain tärkeäksi sen, että opettaja on kiinnostunut heidän kiinnostuksen kohteistaan.

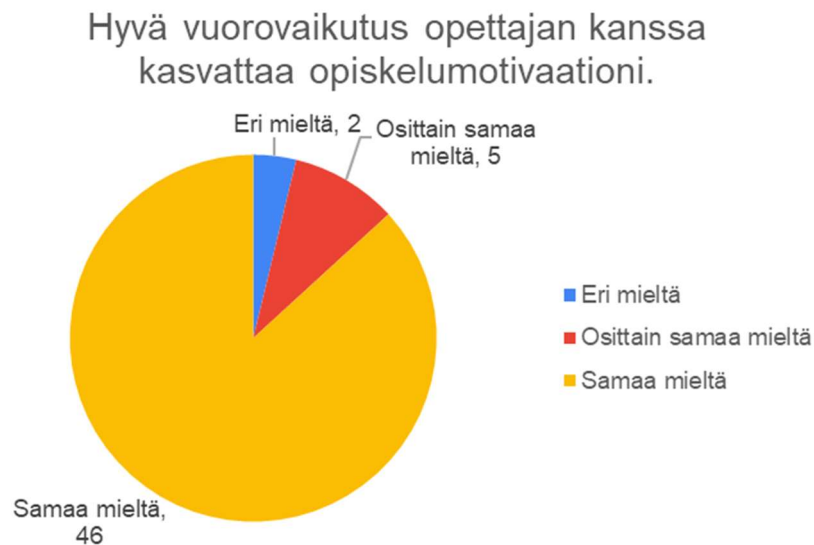
Tutkimustulos tukee ajatusta siitä, että opettajan on tärkeää ottaa selvää opiskelijoiden kiinnostuksen kohteista. Tämä auttaa opettajaa asettamaan tehtävät merkityksellisiin asiayhteyksiin. (Lonka 2015, 188-

189.) Myös Engeström (2007, 30-31) on maininnut, että motivaatio saadaan turvattua sillä, että opetuksen perustana ovat opiskelijoiden toiveet.



Kuvio 9: Opettajan innostus

Tällä väittämällä pyrittiin selvittämään, tartuttaako innostunut ja motivoitunut opettaja innostustaan myös opiskelijoihin. Opiskelijoista 44 eli 83 prosenttia koki, että opettajan innostuneisuus vaikuttaa positiivisesti myös heidän haluunsa opiskella. 7 opiskelijaa eli 13 prosenttia oli osittain samaa mieltä ja vain 2 opiskelijaa eli 4 prosenttia oli väittämän kanssa eri mieltä. Tutkimustulos tukee Longan (2015,170) näkemystä siitä, että opettamastaan asiasta itse innostunut opettaja tartuttaa innostustaan myös muihin.



Kuvio 10: Vuorovaikutus opettajan kanssa

Opiskelijan ja opettajan välisen vuorovaikutuksen laadun on huomattu olevan yhteydessä oppimisen lisäksi motivaatioon. Opettajan tulisi korostaa oppimista ja ymmärtämistä sen sijaan, että painottaisi arvosanoja ja suorituksia. Käytännössä siis opettajan olisi parempi perustella oppimista selittämällä mihin opittavan tehtävän ymmärtämistä tarvitaan kuin, että vetoaisi sen opetteluun tarvetta hyvien arvosanojen saamiseen. (Lerikkanen 2014, 267-371.) Väittämällä haluttiin tutkia positiivisen vuorovaikutuksen vaikutusta opiskelumotivaatioon.

Opiskelijoista 46 eli 87 prosenttia on samaa mieltä siitä, että hyvä vuorovaikutus opettajan kanssa kasvattaa heidän opiskelumotivaatiotaan. Yhteensä 7 vastanneista eli 13 prosenttia oli osittain samaa mieltä tai eri mieltä väittämän kanssa. Tuloksista voidaan päätellä, että suurin osa opiskelijoista kokee hyvän vuorovaikutuksen opettajan kanssa tärkeäksi motivaation kannalta.

Välttelyn tehtäviä, jotka koen haastavaksi.

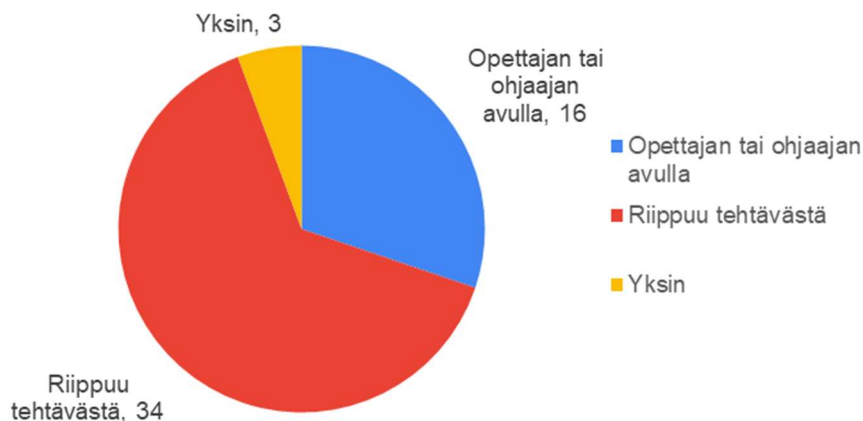


Kuvio 11: Haastavien tehtävien välttely

Yllä olevan väittämän tarkoituksena oli selvittää, välttelevätkö opiskelijat haastavaksi kokemia tehtäviään, sillä liian hankalat tehtävät voivat alentaa opiskelijan pystyvyyden tunnetta, joka saattaa johtaa tehtävän välttelyyn. Tutkimuskyselyyn vastanneista opiskelijoista 9 eli 17 prosenttia vastasi välttelevänsä haastavaksi kokemia tehtäviään aina, kun taas 8 eli 15 prosenttia vastasi, ettei välttele niitä koskaan. Suurin osa eli 23 vastanneista myönsi välttelevänsä haastavia tehtäviä harvoin, kun taas 13 eli 24 prosenttia vastanneista välttelee haastavia tehtäviä usein.

Prosessiteorian mukaan opiskelijan kohdatessa tehtävän, aktivoituu mielessä ennakoiteja ja odotuksia sen mukaan, kuinka hyvin opiskelija uskoo tehtävässä pärjäävänsä. Kyseiset tunteet pohjautuvat opiskelijan minäkäsitykseen ja pystyvyyteen. Jos opiskelija ennakoi epäonnistuvansa tehtävässä, opiskelija todennäköisesti välttelee tehtävää. Vastaaajista 22 vältteli haastavaksi kokemiaan tehtäviään aina tai usein, joka kertoo siitä, etteivät opiskelijat usko omaan onnistumiseensa eivätkä näin ollen uskalla edes yrittää epäonnistumisen pelossa. (Nurmi 2013, 551.)

Ratkaisetko ongelmat mieluummin yksin vai opettajan/ohjaajan avulla?



Kuvio 12:
ratkaisu yksin vai opettajan avulla

Ongelmien

Opiskelijoista 16 eli 30 prosenttia vastasi ratkaisevansa ongelmat mieluummin opettajan tai ohjaajan avulla, kun taas 3 vastanneista eli 6 prosenttia ratkaisee ongelmat mieluummin yksin. 34 opiskelijaa eli 64 prosenttia vastasi, että ratkaisee ongelmat yksin tai opettajan avulla riippuen tehtävästä.

Lev Vygotskyn tutki oppimista sosiaalisena vuorovaikutuksena ja piti keskeisessä asemassa opiskelijan ja opettajan tai ohjaajan välistä vuorovaikutusta. Hänen mukaansa opeteltavien taitojen on tärkeä kuulua opiskelijan lähikehityksen vyöhykkeeseen, joka tarkoittaa, että opiskelija tarvitsee edistyneemmän ohjaajan apua ongelman ratkaisemiseen. (Hartman 2019, 28-30.) Opiskelija siis oppii vuorovaikutuksessa ohjaajan tai opettajan kanssa ja vähitellen ohjaajan merkitys vähenee.

Tutkimustuloksista voidaan päätellä, että suurin osa opiskelijoista ratkaisee ongelmat ohjaajan tai opettajan avulla riippuen tehtävästä. Esimerkiksi lähikehityksen vyöhykkeellä olevat ongelmat halutaan ratkaista opettajan avulla, kun taas helpommat tehtävät mielellään yksin. Kuitenkin vain pieni osa vastanneista vastasi ratkaisevansa tehtävät yksin, joka tukee Vygotskyn teoriaa oppimisesta sosiaalisena tapahtumana.



Kuvio 13: Koulutussopimusjaksot

Ammatillisen koulutuksen reformin myötä ammatillinen koulutus uudistettiin asiakaslähtöiseksi ja osaamisperusteiseksi kokonaisuudeksi. Tämän myötä työpaikalla tapahtuva oppiminen eli koulutussopimusjaksot lisääntyivät. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020.) Työläheisyyden on nähty antavan opiskelulle vahvan motivaatiopohjan. (Engeström 2007, 12-13.) Yllä olevan väittämän avulla oli tarkoitus selvittää, kuinka opiskelijat kokevat koulutussopimusjaksot opiskelumotivaation kannalta.

Tutkimustuloksista selviää, että opiskelijoista 17 eli 32 prosenttia on samaa mieltä väittämän ”Koulutussopimusjaksot lisäävät opiskelumotivaatiota” kanssa. Lisäksi 24 eli 45 prosenttia on väittämän kanssa osittain samaa mieltä. Eri mieltä väittämän kanssa on 12 eli 23 prosenttia. Oikea työpaikka on nähty oppimisympäristönä opiskelijoita motivoivaksi. Työpaikoilla tapahtuva oppiminen on osallistavaa, eli opiskelijat ovat oman oppimisensa aktiivisia toteuttajia ja subjekteja. (Laukia 2015,43.) Tutkimustulokset eivät kuitenkaan selkeästi tue ajatusta siitä, että työpaikoilla tapahtuva oppiminen olisi motivoivaa. Vastauksien jakautumista voivat selittää myös opiskelijoiden erilaiset kokemukset koulutussopimusjaksoista ja työpaikoista.

8.2 Mikä motivoi opiskelemaan?

Ensimmäisessä avoimessa kysymyksessä kysyttiin, mikä motivoi opiskelemaan. Moni opiskelijoista mainitsi kiinnostuksen alaa kohtaan. Lisäksi vastauksista nousi esiin aiheiden mielenkiintoisuus, joka kertoo siitä, että opetettavan asian sisältö vaikuttaa motivaatioon. Kaiken kaikkiaan opiskelun ja tehtävien mielekkyys

nähtiin eniten motivoivaksi. Liittyen kiinnostukseen alaa kohtaan, halu työllistyä alalle on joillekin suurin motivaation synnyttäjä.

”Kiinnostus alaa kohtaan, mukavat opiskelukaverit ja halu työllistyä alalla”

” Kun pääsee opiskelemaan jotain mistä tykkää”

Toinen tekijä, mikä vastauksien perusteella motivoi monia opiskelemaan, oli ilmapiiri. Useat opiskelijoista kokivat hyvän ilmapiirin ja luokkahengen motivoivan heitä opiskelemaan. Vastaukset tukevat kiinnostusteoriaa, jossa korostetaan ympäristön ominaisuuksia motivaation lähtökohtina. (Nurmi 2013, 550)

”Hyvä ilmapiiri ja luokkahenki”

”Hyvä ja sosiaalinen ryhmä missä opiskelee. Kiva ympäristö”

Myös opettajalla on roolinsa hyvän ilmapiirin luomisessa. Vastauksista nousi esiin luokkahengen lisäksi, että hyvä suhde opettajaan koetaan myös motivoivana. Opettaja voi omalla innostuksellaan saada opiskelijat innostumaan opettamistaan aiheista. Opettajan vaikutukseen opiskelumotivaatiossa palataan tarkemmin seuraavassa avoimessa kysymyksessä.

” Hyvä suhde opettajaan. Opettaja, joka ei tuomitse, on tukena ja kiltti. Myös onnistumiset motivoivat.”

Suurin osa vastauksista liittyi vuorovaikutukseen, jonka lisäksi kiinnostus alaa kohtaan nähtiin tärkeänä tekijänä. Mitä tulee opiskelumuotoihin, vastauksista nousivat esiin käytännön tehtävät.

”Käytännön tehtävät”

8.3 Miten opettaja voi auttaa opiskelijoita opiskelumotivaation edistämässä?

Toisella avoimella kysymyksellä pyrittiin selvittämään, miten opettaja voi auttaa opiskelijoita opiskelumotivaation edistämässä. Suurin osa vastaajista mainitsi tavalla tai toisella kannustamisen ja kuuntelun. Näistä kahdesta kuuntelu nousi esiin vahvemmin. Koettiin, että opettajan on tärkeää kuunnella opiskelijan tarpeita, tavoitteita ja haasteita ollen aidosti kiinnostunut. Kun opettaja tukee ja kannustaa opiskelijoita, voidaan sen nähdä edistävän heidän pystyvyyden tunnettaan, joka on yhteydessä motivaatioon. Tutkimustulos tukee ajatusta siitä, että myönteinen ja rohkaiseva palaute auttavat säilyttämään motivaatiota. (Hirvonen, 569-571.)

”Hyvällä vuorovaikutuksella ja aidolla kiinnostuksella opiskelijan tavoitteita ja haasteita kohtaan.”

”Kannustamalla oppilasta!”

”Kuuntelemalla ja tukemalla oppilaita. Auttamalla ja ymmärtämällä, että jokainen oppii eri tahdilla.”

Opettajalta toivottuja piirteitä olivat myös innostus ja hyvä asenne opetettavaa asiaa kohtaan. Se, että opettaja on positiivinen ja reipas koettiin opiskelumotivaatiota edistäväksi. Vastaukset tukevat Longan (2015,170.) kertomaa siitä, että opettajan innostus opettamistaan aiheista tarttuu myös opiskelijoihin.

”Näyttämällä itse kiinnostusta siihen mitä tekee ja sillä, että on reipas.”

”Positiivisella mallilla, tukemalla, neuvomalla ja ymmärtämällä”

Tehtävien ymmärrettävyys nähdään myös olevan yhteydessä motivaatioon. Opiskelijat kokivat opettajan selkokielen sekä tehtävien perinpohjaisen selittämisen edistävän heidän opiskelumotivaatiotaan. Tähän liittyen myös rauhallinen sekä tarkka opetus mainittiin toivottaviksi piirteiksi opettajalla.

” Minun ope on hyvä ja puhuu aina selko kielellä, se on hyvä tapa.”

”Opettamalla rauhallisesti ja tarkasti, jotta varmasti ymmärtää ja pysyy perässä. Olemalla kannustava.”

Tutkimuskyselyssä ilmeni myös toive, että opettaja kertoisi enemmän alan mahdollisuuksista. Opettajan toivottiin kertovan jatko-opiskelumahdollisuuksista tai muista oppimismuodoista. Esimerkiksi oppisopimuskoulutus on aina opiskelijoille mahdollista, mutta opiskelijat eivät osaa itse siihen hakeutua, ellei opettaja ole kertonut mahdollisuuksista sen suhteen.

”Opettajat voisivat enemmän kertoa alan mahdollisuuksista, jatko-opiskelu mahdollisuuksista ja muista mahdollisista oppimismuodoista. Koen, että en ole saanut tarpeeksi infoa näistä opiskeluni aloitettua.”

9 Johtopäätökset

Tutkimusongelmana oli selvittää, mikä vaikuttaa hius- ja kauneudenhoitoalan opiskelijoiden opiskelumotivaatioon ja miten opiskelumotivaatiota pystytään edistämään. Tutkimalla ensin mikä vaikuttaa opiskelumotivaatioon saatiin kuva siitä, mihin asioihin tekijöihin tulisi vaikuttaa opiskelumotivaatiota edistäessä. Vastauksia tutkimusongelmaan saatiin kvantitatiivisin menetelmin teoreettisen viitekehyksen pohjalta tehdyn kyselylomakkeen avulla.

Tutkimustulosten perusteella voidaan todeta, että opettajan ja opiskelijan vuorovaikutuksen laatu vaikuttaa vahvasti opiskelumotivaatioon. Kiinnittämällä huomiota positiiviseen vuorovaikutukseen, saadaan opiskelumotivaatiota edistettyä. Tutkimukseen vastanneet kokivat tärkeäksi, että opettaja kuuntelee sekä kannustaa. Tämä on tärkeää, sillä kuuntelemalla ja kannustamalla opettaja saa vahvistettua opiskelijoiden minäkuvaa ja pystyvyyden tunnetta. Positiivisella luokkahengellä on myös osansa opiskelumotivaation edistämässä, jonka johdosta on tärkeää pyrkiä luomaan positiivinen ilmapiiri koko ryhmän kesken.

Lisäksi vastauksista tuli ilmi, että opiskelijat pitivät tärkeänä, että opettaja on itse innostunut opettamastaan aiheesta. Tämä tukee ajatusta siitä, että opettamastaan aiheestaan itse innostunut opettaja voi tartuttaa innostustaan myös opiskelijoihin. Opettajien olisi siis hyvä kiinnittää huomiota myös siihen, kuinka he itse asennoituvat opetettavaa taitoa tai asiaa kohtaan. Tämän johdosta, esimerkiksi

opetettavat aihealueet kannattaisi jakaa opettajien kesken perustuen heidän kiinnostuksen kohteisiinsa.

Tutkimuksen pohjalta tuli myös esiin, kuinka tärkeää merkityksellisyden tunne opinnoissa on. Merkittävää opiskelumotivaation kannalta on esimerkiksi se, että varmistetaan opiskelijoiden ymmärtävän mihin opeteltavaa taitoa tarvitaan. Tällä tavoin saadaan synnytettyä sisäistä motivaatiota. Vastauksista voidaan myös päätellä, että opettajan on tärkeää olla aidosti kiinnostunut opiskelijoiden kiinnostuksen kohteista. Tämä olisi hyvä ottaa huomioon jo opetusta suunniteltaessa ottamalla opiskelijat mukaan suunnitteluun. Näin pystytään rakentamaan opetustapahtumat opiskelijoille merkittäviin asiayhteyksiin.

Positiivisen vuorovaikutuksen sekä merkityksellisyden lisäksi käytännönläheisyyden nähdään edistävän opiskelumotivaatiota. Tähän liittyen koulutusopimusjaksot voidaan rakentaa opiskelumotivaatiota edistäviksi. Käytännönläheisyys toteutuu koulutusopimusjaksoilla hyvin, joka itsessään tuo jo merkityksellisyttä opintoihin, sillä opiskelijat näkevät selkeästi, mihin opeteltavia taitoja työelämässä käytetään. Tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että tärkeää koulutusopimusjaksoissa on se, että niitä ei koeta liian haastaviksi. Mikäli opiskelija kokee koulutusopimusjakson tavoitteet liian haastavaksi, se voi johtaa työtehtävien välttelyyn sekä opiskelumotivaation heikentymiseen. Kun tavoitteet puolestaan asetetaan opiskelijan lähikehityksen vyöhykkeelle, on se myös opiskelumotivaatiota vahvistavaa. Lisäksi työyhteisössä toimiessa esiintyy sisäistä motivaatiota vahvistavaa yhteisöllisyyttä, jonka ansiosta opiskelija todennäköisimmin haluaa tehdä asioita, jotka ovat koko työyhteisön hyväksi. Opiskelija esimerkiksi pyrkii saapumaan ajoissa töihin ja suoriutumaan työtehtävistään.

9.1 Kehitysehdotukset

Johtopäätöksien pohjalta tehtiin kehitysehdotuksia yhteistyökumppanina toimineelle oppilaitokselle. Tulosten pohjalta korostui yhtenä opiskelumotivaationa edistävänä tekijänä positiivinen vuorovaikutus. Tällä hetkellä ammattiopistolla on kahdenkeskeisiä keskusteluja opettajan ja opiskelijan välillä järjestetty hyvin. Opiskelijat tapaavat säännöllisesti omaa opettajaansa käydessään esimerkiksi läpi omaa opintopolkuaan. Näiden kohtaamisten avulla kannattaa opettajien kysyä opiskelijoiden kiinnostuksen kohteista, haasteista ja tavoitteista. Näin saadaan suunniteltua opetustapahtumia opiskelijoiden toiveiden ja tarpeiden pohjalta. Tutkimuksen pohjalta yhteistyökumppanin eli Stadin ammatti- ja aikuisopiston kanssa kehityskohteeksi nousi ryhmän kanssa yhteisesti jaettujen kokemusten ja keskustelujen lisääminen. Niiden avulla saadaan luotua positiivista ilmapiiriä koko luokkaan. Opettajalla on tässä tärkeä rooli. Tämän lisäksi kehitysehdotuksena olisi lisätä oppilaitoksen opiskelijatoimintaa, joka edistäisi koko yhteisön välistä vuorovaikutusta. Opiskelijat kokisivat paremmin olevansa osa koko koulun yhteisöä, jolloin heillä vahvistuu myös tunne siitä, että he saavat vaikuttaa asioihin.

Lisäksi koulutusopimusjaksoista saataisiin entistä motivoivia ottamalla huomioon tutkimuksessa esille nousseet opiskelumotivaatiota edistävät tekijät. Opettajien on tärkeää tehdä yhteistyötä työelämän edustajien kanssa, joka toteutuu oppilaitoksella hyvin. Tällä hetkellä koulutusopimusjakson sopimuksen

tekee opettaja ja työelämän edustaja, mutta olisi tärkeää ottaa opiskelija mukaan sopimuksen tekoon. Kuten opinnoissa, myös koulutusopimusjaksoilla suunnittelussa olisi tärkeää pyrkiä tekemään yhteistyötä opiskelijan kanssa. Ottamalla opiskelija mukaan sopimuksen tekemiseen ja mahdollisesti tapaamalla kaikki kolme yhdessä: opiskelija, opettaja työelämän edustaja, saadaan vahvistettua opiskelijan tunnetta siitä, että hän on itse saanut vaikuttaa koulutusopimusjakson tavoitteisiin. Näin vahvistuu opiskelijalle myös tunne siitä, että hän on vastuussa koulutusopimusjaksojen tavoitteiden täyttymisestä eikä vain opettaja. Opettajan vastuulla on huolehtia, että koulutusopimusjaksot ovat tavoitteellisia, mutta on tärkeää kiinnittää huomiota, että opiskelija ei koe tavoitteita liian hankaliksi, joka vähentäisi motivaatiota. Siksi koulutusopimusjaksoja suunniteltaessa on tärkeää ottaa selvää, mitkä taidot ovat opiskelijan lähikehityksen vyöhykkeellä ja näin ollen optimaalisia tavoitteita koulutusopimusjaksolle. Tässä on siis hyvä ottaa huomioon myös opiskelijan oma näkemys osaamisestaan.

10 Pohdinta

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää mikä vaikuttaa hius- ja kauneudenhoitoalan opiskelijoiden opiskelumotivaatioon ja kuinka sitä pystytään edistämään. Työn tuloksia oli tarkoitus hyödyntää koulutuksen kehittämisessä antamalla tietoa henkilökunnalle ja opettajille siitä, millä keinoin opiskelumotivaatiota pystytään edistämään. Tutkimusongelmaan vastaamalla saatiin luotua oppilaitokselle kehitysehdotuksia. Tähän lukuun on koottu pohdintoja työn toteutuksesta sekä onnistumisesta.

Tämän opinnäytetyön aiheeseen päädyttiin yhteistyökumppanin Stadin ammatti- ja aikuisopiston kanssa vuoden alussa 2020. Tarkoituksena oli tutkia jo aiheesta löytyvää tietoa ja rakentaa sen pohjalta kvantitatiiviseen tutkimukseen kyselylomake. Haasteita työn teoreettisen viitekehityksen keräämisen toi keväällä alkanut pandemia, jonka vuoksi kirjastot olivat kiinni. Kirjallisiin lähteisiin oli vaikeaa päästä käsiksi, joten alkuun oli käytettävä ainoastaan sähköisiä lähteitä. Teoreettista viitekehystä tehdessä alettiin kokoamaan tutkimuksen kyselylomaketta, joka saatiin myös valmiiksi jo keväällä 2020, mutta pandemiasta johtuen tutkimuslupa saatiin vasta syksyllä. Vielä syksyllä ammatillisissa oppilaitoksissa oli etäopetus suositus. Tämän vuoksi opiskelijoita oli vaikeampi tavoittaa ja kyselylomake lähetettiin opiskelijoille sähköisesti Wilmassa. Viesti tavoitti puolet oppilaitoksen opiskelijoista, ja viestin tavoittaneista alle puolet vastasivat kyselyyn. Otos jäi siis pieneksi siihen nähden, kuinka monta opiskelijaa oppilaitoksessa on, ja kuinka monelle kyselylomake lähetettiin. Tästä voidaan päätellä, että todennäköisesti kyselyyn vastanneet opiskelijat edustivat oppilaitoksen motivoituneimpia ja eniten itseohjautuvia opiskelijoita. Luotettavien tutkimustuloksien saamiseksi olisi tutkimuskyselyyn tarvittu enemmän vastauksia. Tämän opinnäytetyön tutkimustuloksia voidaan kuitenkin hyödyntää yhteistyökumppanin toiminnan kehittämisessä, sillä se antaa arvokasta tietoa ammatilliselle oppilaitokselle heidän opiskelijoidensa välisistä eroista. Jatkotutkimuksena olisi mielenkiintoista toteuttaa sama tutkimus yhteistyössä useamman oppilaitoksen kanssa, jolloin vastauksia saataisiin enemmän ja

useammasta oppilaitoksesta. Näin tutkimustuloksista saataisiin luotettavampia, jolloin niitä voisi mahdollisesti yleistää koko perusjoukkoon. Mahdollisissa jatkotutkimuksissa opiskelumotivaatioon liittyen voitaisiin myös kokeilla satunnaisotantaa, jolloin varmistuttaisiin siitä, että kyselyyn vastaisi mahdollisimman paljon erilaisia opiskelijoita.

Lukuun ottamatta otoksen pientä kokoa, tutkimus onnistui hyvin. Tutkimuksella saatiin vastaus tutkimusongelmaan ja työn tavoitteet täyttyivät. Opinnäytetyö kokonaisuudessaan antoi yhteistyökumppanille arvokasta tietoa oppilaitoksen toiminnan kehittämiseksi ja tutkimustulosten perusteella löydettiin käytännöllisiä kehitysehdotuksia.

Lähteet

Painetut

- Ahtola, A. 2016. Psykykinen hyvinvointi ja oppiminen. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Dörnyei, Z. & Ushioda, E. 2013. Teaching and Researching Motivation. 2. painos. New York: Routledge
- Engeström, Y. 2007. Perustietoa opetuksesta. Helsinki: Helsingin yliopisto, Opiskelijakirjasto.
- Halinen, I., Hotulainen, R., Kauppinen E., Nilivaara P., Raami, A. & Vainikainen, M. 2016. Ajattelun taidot ja oppiminen. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Heikkilä, K. 2006. Työssä oppiminen yksilön lähtökohtien ja oppimisympäristöjen välisenä vuorovaikutuksena. Tampere: Tampere University Press.
- Heinilä, H & Ahtola, S. 2015. Työpaikkaopettaja- Opettajan uusi rooli. Teoksessa Laukia, J., Isacsson, A., Mäki, K. & Teräs, M. (toim.) 2015. Katu-uskottava ammatillinen koulutus: uusia ratkaisuja oppimiseen. Helsinki: Haaga-Helia ammattikorkeakoulu.
- Helakorpi, S., Majuri, M. & Aarnio, H. 2010. Ammattipedagogiikkaa uuteen oppimiskulttuuriin. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu, ammatillinen opettajakorkeakoulu.
- Ileris, K. 2007. How We Learn: Learning and Non-Learning in School and Beyond. English edition. Oxon: Routledge
- Jyrhämä, R., Hellström, M., Kansanen, P. & Uusikylä, K. 2016. Opettajan didaktiikka. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Leontiev, D. 2012. Motivation, Consciousness and Self-regulation. Nova Science Publishers, Inc. Nova Science Publishers.
- Lonka, K. 2015. Oivaltava oppiminen. 1. painos. Helsinki: Otava.
- Salmela-Aro, K., Nurmi, J. & Feldt, T. 2017. Mikä meitä liikuttaa: motivaatiopsykologian perusteet. 3.painos. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Salmela-Aro, K (Toim.).2018. Motivaatio ja oppiminen. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa: määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki. Tammi.

Sähköiset

- Amisrekry. 2020. Koulutussopimus. Viitattu 9.9.2020
<https://www.koulutussopimus.com/>
- Hartman, J. Kasvatustieteiden tiedekunta. 2019. ”Sä koko ajan opit kaikesta ja siin ei o mitään häirikköjä vieressä”: Tutkimus oppimisesta, ohjauksesta ja oppivelvollisuuden edistymisen valvonnasta neljässä unschooling-perheessä Suomessa. Viitattu 29.4.2020
https://finna.fi/Record/utupub_masters.10024_148764
- Helsingin kaupunki.2020. Stadin AO. Viitattu 7.11.2020
<https://www.hel.fi/amatillinen/fi/esittely/>

Hirvonen, R. 2013. Näkökulmia motivaation ja itsesäätelyn merkitykseen oppimisessa. Kasvatus 5/2013. Viitattu 29.4.2020

<http://elektra.helsinki.fi.nelli.laurea.fi/se/k/0022-927-x/44/5/nakokulm.pdf>

Jyväskylän yliopisto. 2015. Määrällinen tutkimus. Viitattu 11.9.2020

<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/maarallinen-tutkimus>

Laki ammatillisesta koulutuksesta.2017/531

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170531>

Lerkkanen, M. 2014. Mihin opettajaa tarvitaan? Opettajan merkitys oppimisprosesseissa. Kasvatus 4/2014. Viitattu 6.4.2020.

<http://elektra.helsinki.fi.nelli.laurea.fi/se/k/0022-927-x/45/4/mihinope.pdf>

Martela, F. & Jarenko, K. 2014. Sisäinen motivaatio: tulevaisuuden työssä tuottavuus ja innostus kohtaavat. Eduskunta: Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta. Viitattu 29.4.2020
www.finna.fi

Nurmi, J. 2013. Motivaation merkitys oppimisessa. Kasvatus 5/2013. Viitattu 3.4.2020

<http://elektra.helsinki.fi.nelli.laurea.fi/se/k/0022-927-x/44/5/motivaat.pdf>

Opetushallitus.2020. Ammatilliset tutkinnot. Viitattu 6.3.2020

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/ammattillinen-koulutus/ammattilliset-tutkinnot>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2020. Ammatillisen koulutuksen reformi. Viitattu 24.3.2020

<https://minedu.fi/amisreformi>

Opetushallitus & Opetus- ja kulttuuriministeriö.2020. Ammatillinen koulutus. Viitattu 13.2.2020

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/selaus/kooste/ammattillinenkoulutus?hakutyyppe=perusteet>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2019. Katse korkealle ja horisontti laajaksi. Näkökulmia ammatillisen koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen yhteistyöhön. Viitattu 24.3.2020

<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161648>.

Stadin ammattiopisto. 2020. Viitattu 10.11.2020

https://www.stadajanvaraus.edu.hel.fi/tmp_meritaloyritys_site_1.asp?sua=2&lang=1&s=70

Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä: 4 Määrällinen tutkimusmenetelmä käytännössä. Jyväskylä: PS-Kustannus. Viitattu 9.11.2020.

<https://www.ellibslibrary.com/book/978-952-451-756-0>

Kuviot

Kuvio 1: Ammatillisen koulutuksen reformi (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020).....	8
Kuvio 2: Motivaation merkitys oppimisessa (Nurmi 2013, 552).....	15
Kuvio 3: Oppimissuuntautuneisuus	23
Kuvio 4: Kuinka tärkeäksi koetaan ymmärtää, mihin opittavaa taitoa tarvitaan	24
Kuvio 5: Omiin opintoihin vaikuttaminen.....	25
Kuvio 6: Käytännönläheisyyden vaikutus opiskelumotivaatioon.....	26
Kuvio 7: Opiskellaanko mieluummin yksin vai pienryhmissä.....	26
Kuvio 8: On tärkeää, että opettaja on kiinnostunut siitä, mikä minua kiinnostaa	27
Kuvio 9: Opettajan innostus.....	28
Kuvio 10: Vuorovaikutus opettajan kanssa	29
Kuvio 11: Haastavien tehtävien välttely.....	30
Kuvio 12: Ongelmien ratkaisu yksin vai opettajan avulla	31
Kuvio 13: Koulutussopimusjaksot	32

Liitteet

Liite 1: Kyselylomakkeen saateteksti opiskelijoille	42
Liite 2: Kyselylomakkeen saateteksti huoltajille	43
Liite 3: Tutkimuskysely	44

Liite 1: Kyselylomakkeen saateteksti opiskelijoille

Hyvä Stadin ammatti- ja aikuisopiston opiskelija,

Opiskelen Laurea-ammattikorkeakoulussa Kauneudenhoitoalan korkeakoulututkintoa ja teen opinnäytetyönä tutkimusta opiskelumotivaatiosta. Tutkimus toteutetaan yhteistyössä Stadin ammattiopiston kanssa. Työn tarkoituksena on tutkia mikä vaikuttaa opiskelumotivaatioon ja kuinka sitä voidaan edistää.

Tieto tutkimukseen kerätään kyselylomakkeen avulla anonymisti Google Forms-alustalla, johon löytyy linkki alta:

Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja siihen voi osallistua kuka tahansa hiusalan opiskelija. Kyselylomakkeen voi täyttää 31.8.-6.9.2020 välisenä aikana. Kyselylomakkeen aineisto tulee olemaan vain tutkimuksen tekijän käytössä. Kyselyssä ei kysytä henkilötietoja ja aineisto analysoidaan siten, ettei siitä ole mahdollista tunnistaa yksittäisiä henkilöitä. Työn valmistuttua aineisto hävitetään.

Mikäli herää kysymyksiä, annan mielelläni lisätietoja. Voitte olla minuun yhteydessä sähköpostitse tai täällä Wilmassa.

Ystävällisin terveisin,
Veera Tiihonen
Estenomiopiskelija
Laurea-ammattikorkeakoulu
veera.tiihonen@student.laurea.fi

Liite 2: Kyselylomakkeen saateteksti huoltajille

Opiskelumotivaation edistäminen hius- ja kauneusalan opinnoissa - tutkimus

TIEDOTE TUTKIMUKSESTA OPPILAIDEN HUOLTAJILLE

Lapsenne ammatillinen koulu on yhteistyökumppanina tekemässäni opinnäytetyössä syksyllä 2020.

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, mikä vaikuttaa hius- ja kauneudenhoitoalan opiskelijoiden opiskelumotivaatioon ja kuinka opettajat voisivat sitä edistää.

Tutkimusta varten kerään tietoa opiskelijoilta kyselylomakkeen avulla, jonka he täyttävät nimettömänä ja vain tutkimuksen tekijällä on pääsy vastauksiin.

Tutkimuksesta saatuja tuloksia käytetään ainoastaan kyseiseen opinnäytetyöhön, jonka jälkeen aineisto hävitetään.

Osallistuminen tutkimukseen on opiskelijoille täysin vapaaehtoista.

Lisätietoja ja tutkijan yhteystiedot

Mikäli teillä herää kysyttävää tutkimukseen liittyen, voitte ottaa yhteyttä tutkimuksen tekijään:

Veera Tiihonen,

Estenomiopiskelija

Laurea-ammattikorkeakoulu

veera.tiihonen@student.laurea.fi

Liite 3: Tutkimuskysely

Tutkimuskysely

Teen osana estenomiopintojani opinnäytetyötä opiskelumotivaatiosta. Toivon sinun auttavan tutkimuksessani vastaamalla seuraavaan kyselyyn.

Vastaukset käsitellään nimettöminä ja niitä käytetään vain opinnäytetyötäni varten.

1. Uskotko, että taidot ja kyvyt ovat kehitettäviä ominaisuuksia vai synnynnäisiä ja muuttumattomia?
 - Kehitettäviä ominaisuuksia
 - Synnynnäisiä ja muuttumattomia
 - Vähän molempia
 - En osaa sanoa

2. Kuinka tärkeäksi koet ymmärtää, mihin opittavaa taitoa tarvitaan?
 - Erittäin tärkeää
 - Tärkeää
 - Hieman tärkeää
 - Ei lainkaan tärkeää

3. Koen oppimisen mielekkääksi, kun saan vaikuttaa omiin opintoihini
 - Samaa mieltä
 - Osittain samaa mieltä
 - Eri mieltä

4. Käytännönläheinen opetus lisää opiskelumotivaatiota
 - Samaa mieltä
 - Osittain samaa mieltä
 - Eri mieltä

5. Opiskeletko mieluummin yksin vai pienryhmissä?
 - Yksin
 - Riippuu tehtävästä
 - Pienryhmissä

6. On tärkeää, että opettaja on kiinnostunut siitä, mikä minua kiinnostaa
 - Samaa mieltä
 - Osittain samaa mieltä
 - Eri mieltä

7. Opettajan innostus vaikuttaa positiivisesti motivaatiooni
- Samaa mieltä
 - Osittain samaa mieltä
 - Eri mieltä
8. Hyvä vuorovaikutus opettajan kanssa kasvattaa opiskelumotivaatiotani
- Samaa mieltä
 - Osittain samaa mieltä
 - Eri mieltä
9. Välttelen tehtäviä, jotka koen haastavaksi
- Aina
 - Usein
 - Harvoin
 - En koskaan
10. Ratkaisetko ongelmat mieluummin yksin vai opettajan/ohjaajan avulla?
- Yksin
 - Opettajan tai ohjaajan avulla
 - Riippuu tehtävästä
11. Koulutusopimusjaksot lisäävät opiskelumotivaatiota
- Samaa mieltä
 - Osittain samaa mieltä
 - Eri mieltä

Avoimet kysymykset:

Mikä motivoi opiskelemaan?

Miten opettaja voi auttaa opiskelumotivaation edistämässä?

Kiitos vastaamisesta!